

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för skogsvetenskap

Institutionen för skogens produkter, Uppsala

Skogsindustrins roll i bioekonomin
– Vad tänker riksdagspolitikerna?

The forest industry's role in the bioeconomy
– *What do Swedish MPs think of it?*

Marcus Sydh Göransson

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för skogsvetenskap

Institutionen för skogens produkter, Uppsala

Skogsindustrins roll i bioekonomin
– Vad tänker riksdagspolitikerna?

The forest industry's role in the bioeconomy
– *What do Swedish MPs think of it?*

Marcus Sydh Göransson

Nyckelord: Biobaserad ekonomi, Skogspolitik, Politik, Ramanalys,
Styrning

Examensarbete, 30 hp Avancerad nivå i ämnet företagsekonomi (EX0753)
Jägmästarprogrammet 10/15

Handledare SLU, inst. för skogens produkter: Sara Holmgren
Examinator SLU, inst. för skogens produkter: Anders Lindhagen

Sammanfattning

Såväl skogsindustrin som samhället i stort står inför stora utmaningar och omställningar. Samhället utmanas av hotet om ett förändrat klimat och de följer detta kan få, industrin står inför utmaningar sammankopplade med föränderliga marknader och nya teknologier. Det finns dock en möjlighet att lösningen på den enes problem också kan bidra till lösningen på den andres. Om skogsindustrin kan producera produkter som kan ersätta fossila produkter så är det till nytta för såväl klimatet som industrin. Den här omställningen, mot vad som brukar kallas bioekonomi, är arbetets fokus.

De nya produkterna finns redan, och utvecklingen av fler går fort, frågan som det här arbetet ställer sig är vilka attityder till dessa som finns från politikens sida. Detta eftersom politiken utgör påtaglig påverkan på de marknader som produkterna ämnar göra intåg på. Studien utförs som en intervjustudie där företrädare för varje riksdagsparti intervjuas. För att analysera intervjusvaren används ramanalys.

Slutsatserna i arbetet visar att det finns en majoritet bland respondenterna som anser att bioekonomin är värd att utvecklas mot, framförallt för att undvika klimathotet, att skogsindustrin kan bidra med produkter i denna omställning och att politikens roll är att ge långsiktigt goda förutsättningar för industrins utveckling, utan att styra innovationen.

Nyckelord: biobaserad ekonomi, skogspolitik, politik, ramanalys, styrning

Abstract

Both the forest industry and society at large are facing great challenges and changes. Society is challenged by the threat of a changed climate and the implications it may have, the industry is challenged by changing markets and new technologies. However there is a possibility that the solution to the problems facing one may also help solve the problems facing the other. If the forest industry can produce products that can replace fossil-based products then that would benefit both the climate and the industry. This change, towards what is called a bioeconomy, is the focus of this thesis.

The new products already exist, and innovation is fast, the question this thesis is asking is which attitudes towards these products that are present from the side of the politicians. This is relevant since policies and policy makers have significant influence on many of the markets that these products are trying to penetrate. The study is conducted as an interview study where one representative from each party in parliament is interviewed. Frame analysis is used to analyze the answers given.

The conclusions of this work show that there is a majority among the respondents that is in favor of changing society towards a bioeconomy, the primary argument for this is that the climate threat needs to be avoided. There is also a majority that thinks that the forest industry can contribute to this change by delivering new products, and that the role of politics is to give long-term conditions for the industry to work within, without steering innovation in any direction.

Keywords: *biobased economy, forest policy, frame analysis, governance*

Förord

Denna uppsats skrevs som sista moment i min utbildning till jägmästare vid Sveriges lantbruksuniversitet. Arbetet har skett i samarbete med Skogsindustrierna, som bistått med handledning och kontaktförmedling. Under skrivandets gång så har jag fått stort stöd från framförallt tre personer, som jag härmed önskar tacka. Det rör sig om min handledare, Sara Holmgren, min kontaktperson på Skogsindustrierna, Linda Eriksson, och framförallt min flickvän, Erica.

Utöver detta så vill jag också tacka de riksdagsledamöter som tog sig tid att ställa upp på intervjuer, ni vet vilka ni är, utan er så hade detta arbete aldrig gått att genomföra!

Innehållsförteckning

Sammanfattning

Abstract

Förord

Innehållsförteckning	5
1 Inledning.....	6
2 Syfte.....	8
2.1 Forskningsfrågor	8
3 Bakgrund.....	9
3.1 Politik	9
3.1.1 Politisk tradition i Sverige	9
3.1.2 Svensk skogspolitik.....	10
3.2 Bioekonomi	11
3.3 Svensk skogsindustri	12
3.3.1 Definition	12
3.3.2 Skogsindustrins självbild	13
4 Teori.....	14
4.1 Omvärldsanalys	14
4.2 Politisk omvärldsanalys.....	15
4.2.1 Teknik & Politik.....	15
4.2.2 Ekonomi & Politik.....	16
5 Metod.....	17
5.1 Kvalitativ eller kvantitativ metodologi?	17
5.2 Urval.....	18
5.2.1 Val av respondenter	19
5.3 Databeskrivning.....	19
5.4 Ramanalys	21
6 Resultat	23
6.1 Hur ser respondenterna på begreppet bioekonomi?	23
6.1.1 Definitioner	23
6.1.2 Begreppets användbarhet	23
6.1.3 Svenska förutsättningar.....	23
6.2 Vilken är skogsindustrins roll i bioekonomin?	24
6.2.1 Förståelseram 1 – Skogsindustrin som miljöförstörare.....	24
6.2.2 Förståelseram 2 – Skogsindustrin som ekonomisk aktör	25
6.2.3 Förståelseram 3 – Skogen som egendom och landsbygdsutvecklare	25
6.3 Vad tänker respondenterna om politikens roll?	26
6.3.1 Förståelseram 1 – Stödande politik.....	26
6.3.2 Förståelseram 2 – Stöd med styrande inslag.....	26
6.3.3 Förståelseram 3 – Styrande politik.....	27
6.4 Gruppering enligt ramanalys	27
6.4.1 Miljövärderna	27
6.4.2 Industrialisterna.....	28
6.4.3 Marknadsliberalerna	28
6.4.4 Naturbrukarna	29
8 Diskussion	30
8.1 Resultatdiskussion	30
8.2 Vidare forskning.....	32
9 Slutsatser	33
Referenser.....	34
Bilagor	36

1 Inledning

Den svenska skogsindustrin har under det senaste decenniet kämpat mot såväl dåliga konjunkturer som kraftigt vikande efterfrågan på flera produktsegment, framförallt grafiska papper. Detta har slagit hårt mot många företags lönsamhet och långsiktiga livskraft (Skogsindustrierna, 2014). Som en följd av detta kan bland annat ses att ett antal maskiner och industrier i Sverige fått läggas ned under de senaste åren, vilket lett till minskad produktion, och att personal fått sägas upp (Nylander, 2013).

Skogsindustrin har en mycket lång och stolt tradition i Sverige, och den hörs ofta omnämnas som den svenska välfärdens ryggrad i egenskap av jobbskapare och skattebetalande industri (Socialdemokraterna, 2014; Erlandsson, et al., 2014). Mot denna bakgrund så är situationen med vikande efterfrågan på skogsindustrins produkter mycket allvarlig och bör tas på största allvar.

Parallellt med den negativa utveckling som kunnat ses inom svensk skogsindustri finns också en annan, mer övergripande, trend, ett ökat fokus på att den svenska ekonomin i en allt större utsträckning bör baseras på biomassa och bioteknologi istället för fossila produkter. Detta innebär att det finns en möjlighet för skogsindustrin att ställa om sin produktion. Forskning och utveckling sker i dagsläget i en mycket hög takt, med aktörer som bedriver marknadsledande forskning om nya produkter baserade på skoglig råvara (Innventia, 2015; Engström, 2015).

På europeisk och internationell nivå så talas och skrivs mycket om en förestående kursändring, som ska innebära samhället går ifrån en fossilt baserad ekonomi till vad som kallas för biobaserad ekonomi, eller bioekonomi. Syftet med det skulle vara att minska användningen av fossila produkter, för att istället kunna använda produkter baserade på biomassa (Europakommissionen, 2012; Hetemäki, et al., 2014). Detta är dock en diskussion som ännu inte till fullo tagits av svenska politiker, trots att Sveriges stora skogliga tillgångar torde innebära att möjligheterna att minska fossilberoendet är större här än i många andra länder.

Den skogliga debatten i Sverige har under lång tid dominerats av frågor som rör skogen, det ekologiska tillstånd den befinner sig i och vilka sociala värden den kan bidra med. Det har till exempel rört sig om frågor om biologisk mångfald, rekreationsvärden, ekosystemtjänster och trakthyggesbrukets vara eller inte vara (Sandahl, et al., 2015; Johansson, 2014). Störst offentligt fokus fick skogsdebatten under och efter publikationen av artikelserien ”Skogen vi ärvde” av Maciej Zaremba i Dagens Nyheter (2012). Frågor om just skogens sociala värden och trakthyggesbrukets lämplighet aktualiserades då på bästa plats i kulturdelen i en av landets största mediekanaler, något som har haft stor påverkan på det skogliga debattklimatet sedan dess.

Ovannämnda frågor är alla såväl mycket intressanta som viktiga, men det har i den svenska debatten till stor del saknats resonemang om vilken roll den storskaliga svenska skogsindustrin kan spela för att hjälpa samhället med andra, framförallt klimatrelaterade, problem.

Eftersom skogen utan tvivel har en roll att spela i omställningen så kommer detta arbete att undersöka vilka förutsättningar för en grön omställning som ges av industrins politiska omvärld. Att den politiska omvärlden är vad som studeras är en följd av att många marknader är starkt sammankopplade med och beroende av politisk handling, vilket medför att attityder inom politikerkåren kan ha stark påverkan på industrins förutsättningar.

Det finns en viss förvirring kring vad som avses då olika aktörer talar om bioekonomin, exempelvis kring vilka industrier, aktörer och andra värden som anses ingå i begreppet. Detta är faktorer som förefaller variera beroende på vem som talar. Med anledning av denna begreppsförvirring och politikens påverkan på industrins omvärld så är det intressant att undersöka vad folkvalda politiker åsyftar då de talar om bioekonomi.

”Man kan till och med göra öron!”

-

Anonym respondent

2 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att kartlägga utvalda svenska riksdagspolitikernas syn på begreppet bioekonomi, samt deras inställningar till skogsnäringens roll i bioekonomin. Arbetet syftar dessutom till att undersöka vilken roll respondenterna anser att politiken har i omställningen till bioekonomi.

2.1 Forskningsfrågor

För att konkretisera ovanstående syfte så har följande forskningsfrågor formulerats:

1. Vad menar svenska riksdagspolitiker då de talar om bioekonomin eller en biobaserad ekonomi?
2. Hur beskriver svenska riksdagspolitiker skogsindustrins roll i bioekonomin?
3. Hur beskriver svenska riksdagspolitiker politikens roll i skapandet av förutsättningar för industrin?

3 Bakgrund

Bakgrundskapitlet kommer att ge en överblick av begreppen politik och bioekonomi, de definitioner av begreppet bioekonomi som används av olika aktörer och vilket utrymme skogsindustrin ges av dessa definitioner. Utöver detta så kommer också en definition av skogsindustrin att presenteras, och i samband med detta så kommer en kortare genomgång av industrins åsikter om sin plats i bioekonomin presenteras. Definitionen av skogsindustrin är nödvändig för att det är essentiellt att definiera såväl bioekonomi som skogsindustri för att på ett effektivt sätt kunna diskutera skogsindustrins roll i bioekonomin.

3.1 Politik

Politik och politisk styrning handlar om sättet på vilket politik skapas och genomförs, vilka faktorer och aktörer som är inblandade och vilken roll dessa spelar i den politiska processen (Piattoni, 2009).

En av de arenor där olika politiska aktörer som utan tvekan är inblandade i svensk politik möts är Sveriges riksdag. Riksdagen består av 349 folkvalda ledamöter, fördelade på åtta partier och 15 utskott (Sveriges Riksdag, 2015). Riksdagens och dess ledamöters uppgift är bland annat att stifta landets lagar. De lagförslag som hanteras i riksdagen uppkommer som en följd av förslag som lämnas av enskilda eller grupper av riksdagsledamöter, och som sedan behandlas i berört utskott. I utskotten förbereds de lagförslag som församlingen sedan voterar om. Detta innebär att det är i utskotten de förslag som blir till lagstiftning formuleras, och att utskotten därmed har ett omfattande inflytande på de sektorer vilkas frågor de behandlar. I varje utskott sitter 17 riksdagsledamöter, representanter för alla riksdagspartier, vars uppdrag är att bearbeta motioner och propositioner och att arbeta fram tidigare nämnda lagförslag. Lagstiftning är dock inte den enda produkten av arbetet inom riksdagen. Även sådant som politiska strategier, handlingsplaner och utredningar initieras där. Sådana saker kan, även om de inte är juridiskt tvingande på samma sätt som lagar, ange önskvärda riktningar för hela branscher (Sveriges Riksdag, 2015).

Det är alltså intressant att studera inte bara de juridiska förutsättningarna, eller de förutsättningar som ges utav andra typer av icke-juridiska skriftliga produkter av politiskt arbete, utan också politikernas egna uppfattningar av ämnet. Detta är slutsatsen av idén om att en individs tankar och uppfattningar påverkar hennes handlingar, och i det fall denna individ är en politiker så påverkar dessa handlingar direkt eller indirekt industrins omvärld. En politikers uppfattning av skogsindustrin kan därför i förlängningen få utrymme att göra påtaglig skillnad på de villkor som skogsindustrin agerar inom.

Detta uttrycker Lindahl och Westholm (2012) som att *”Ett alternativ är att länka historien till framtiden genom att undersöka drivkrafterna för förändring inbäddade i uppfattningar och strategier i dagens samhälle. Ett sådant arbete baseras på synen att framtiden formas socialt i nutiden (Egen översättning)”*.

3.1.1 Politisk tradition i Sverige

Det finns i Sverige en tradition av tillit till staten och dess förmåga att inte bara agera skyddsnet för utsatta individer, utan att även agera rationellt och på ett effektivt sätt finna lösningar på större samhälleliga problem. Ur denna aspekt så skiljer sig den svenska attityden kraftigt från exempelvis den amerikanska, där staten av många betraktas som ett nödvändigt ont snarare än en aktör som kan, kanske till och med bör, underlätta marknadsvillkor för företag (Furubo, 2007). Den svenska självbilden bygger också på att Sverige är ett land där

beslut tas baserat på känd vetenskap och med hjälp av stark konsensus. Detta är antagligen en följd av den tradition av utredningar, remissinstanser och dialog som finns här i landet, vilket givetvis också bidrar till uppfattningen att staten har en faktisk förmåga att på ett effektivt sätt lösa problem som kan uppstå i samhället (Furubo, 2007).

Just att den svenska allmänheten, och de svenska företagen, har en tro på politikens förmåga att bidra till att skapa gynnsamma förhållanden på marknader och i miljöer där problem annars förekommer gör att det är mycket intressant att studera hur de personer som formar ”politiken” ser på sin egen roll i skapandet av förutsättningar för bioekonomin.

3.1.2 Svensk skogspolitik

Politisk styrning utgörs som sagt inte endast av statsapparaten och det som sker där. Den politiska styrningen är summan av alla de aktörer som utgör någon form av påverkan på politiska frågor och processer (Hysing, 2009). I det fall som detta arbete behandlar innebär det alltså att alla de aktörer som utgör påverkan på de skogspolitiska frågorna kan sägas vara del av den politiska styrningen av skogen. Ett stort antal frågor kan sägas vara skogspolitiska. Det rör sig om vitt skilda frågor, till exempel infrastruktur-, närings- och miljöpolitik, men även utbildnings- och forskningsfrågor relaterar till industrins roll i bioekonomin. Bredden i frågor som berör skogsindustrin innebär att det också är ett brett spektrum av aktörer som kan anses vara intressenter i skogsindustriella frågor. Till dessa kan givetvis räknas politiker och politiska partier, men även branschorganisationer som Skogsindustrierna, icke-statliga intresseorganisationer som Naturskyddsföreningen och Världsnaturfonden samt diverse fristående aktörer. Till de fristående aktörerna kan exempelvis räknas enskilda företag, engagerade privatpersoner och sammanslutningar av individer med intresse i skogen, som exempelvis LRF Skogsägarna (Landsbyggsdepartementet, 2013).

Partipolitiskt så är den svenska skogsindustriella politiken ett område som ofta diskuteras ihop med närliggande politikområden. Områden som ofta anses vara nära sammankopplade med skogsindustrin är till exempel landsbygdsutveckling, ekosystemtjänster, arbetsmarknadspolitik och skattepolitik, men kanske framförallt energipolitik (Centerpartiet, 2014; Folkpartiet, 2014; Holm, et al., 2014; Kristdemokraterna, 2014; Motion 2009/10: MJ371, 2009; Vänsterpartiet, 2013).

En skarp konfliktlinje som uppstått efter att Maciej Zaremba skrev sin artikelserie *Skogen vi ärvde* (2012) är den mellan det traditionella svenska trakthyggesbruket, där skogen brukas i omloppscyklar som avslutas med kalhuggning, och kontinuerligt skogsbruk, där skogen aldrig kalhuggs. Många, inte minst i ovan nämnda artikelserie, är av åsikten att trakthyggesbruket utarmar den svenska skogen (Sandahl, et al., 2015; Motion 2012/13: MJ453, 2012). I kontrast till detta kan ses de intressen som hävdar att trakthyggesbruket dels är bättre ekonomiskt och dessutom håller uppe produktionen av råvara (Wikström, 2008; Skogforsk, LRF, Skogsstyrelsen, 2013).

Det finns dock aktörer som hävdar att debatten bör lyftas från att röra frågor om sådant som nämnts ovan till att istället handla om frågor om klimat och omställning till bioekonomi. En utav dessa aktörer uttrycker det såhär:

”Mot bakgrund av det omfattande miljöarbete som redan utförs och för mänskligheten som helhet, är det viktigare att vi tar ansvar för att odla råvaror för en biobaserad samhällsekonomi och att mildra ett allt varmare klimat, än om det finns rödlistade arter på våra avverkningstrakter (Normark, 2015).”

3.2 Bioekonomi

Ordet bioekonomi har under de senaste åren blivit allt mer frekvent använt, i såväl politiska som akademiska sammanhang. Begreppet används dock med varierande betydelse av olika aktörer, något som medför en otydlighet kring vad som avses då bioekonomin diskuteras. Det förekommer också användning av nära besläktade uttryck, som ofta förstås vara synonyma med bioekonomi, det kan exempelvis röra sig om ”biobaserad ekonomi” som i citat ovan, ”miljöekonomi” eller ”grön ekonomi” (Formas; Vinnova; Energimyndigheten, 2012; Skogsindustrierna, 2012). I detta arbete används uteslutande ordet bioekonomi.

Forskningsrådet Formas definierar bioekonomin som en ekonomi baserad på två huvuddelar. Dels en *”hållbar produktion av biomassa”* med syftet att reducera klimateffekter och användningen av fossila råvaror, och dels ett *”ökat tillfört värde för biomassabaserade material”* med målet att optimera värde och tillskott från ekosystemtjänster till ekonomin (Formas; Vinnova; Energimyndigheten, 2012).

I *Förstudie om det Nationella Skogsprogrammets dialogprocess*, en studie gjord av forskningsprogrammet Future Forests på uppdrag av regeringen, sägs att regeringen med bioekonomi avser *”all industri och alla ekonomiska sektorer där biologiska resurser produceras, förvaltas eller på annat sätt utnyttjas och därmed relaterade tjänster, leverantörer eller konsumtionsindustri”* (Larsson, et al., 2014).

Det går på liknande vis att finna ännu fler definitioner av begreppet bioekonomi, exempelvis så ges i Skogsindustriernas hållbarhetsskrift från 2012 definitionen *”en ekonomi som till stor del baseras på förnybara råvaror producerade genom ett hållbart brukande av ekosystemtjänster från mark och vatten”* (Skogsindustrierna, 2012).

Det finns också en vision om att den svenska ekonomin till år 2050 ska vara biobaserad. I detta sammanhang sägs det handla om *”... en övergång från en ekonomi som till stor del baseras på fossila råvaror till en resurseffektivare ekonomi grundad på förnybara biologiska resurser”* (Staffas, et al., 2015).

Definitionerna av bioekonomi varierar dessutom i fråga om fokus mellan EU, USA och OECD. I USA och OECD så fokuserar definitionerna oftast på konverteringen av råmaterial till förädlade produkter med biobaserad teknologi. I Europa så fokuseras istället på att grunden i bioekonomin ska vara användandet av biomassaressurser (Kleinschmit, et al., 2014). Kleinschmit et al. menar att skillnaden enkelt uttryckt ligger i det att EU fokuserar på råvaran som förädlas, och USA och OECD fokuserar på förädlingsprocessen i sig.

I många sammanhang nämns skogsindustrin som en viktig aktör inom den svenska bioekonomin (Larsson, et al., 2014), inte minst då av industrin själv (Skogsindustrierna, 2012). Även på europeisk nivå så anses skogsbruket och skogsindustrin vara viktiga aktörer i bioekonomin (Europakommissionen, 2012).

Skogsbrukets roll i bioekonomin är ett ämne som det skrivits mycket om i akademiska skrifter under de senaste åren (Hannerz, et al., 2014; Kleinschmit, et al., 2014), och även på EU-nivå har en hel del skrivits och sagts om skogens roll i bioekonomin (Hetemäki, et al., 2014; Europakommissionen, 2012). Ämnet har dock ännu inte fått särskilt mycket utrymme i svensk politik. Detta medför att bilden av skogsindustrins roll i en framtida svensk bioekonomi till stor del formulerats av aktörer som saknar direkt intresse i den svenska skogsindustrin.

Det förefaller vara så att skogsindustrin utan tvekan är en viktig del utav bioekonomin, oavsett vilken av ovan nämnda definitioner som föredras. För att utröna vilken roll skogsindustrin bör fylla i bioekonomin måste dock också industrin definieras, vad avser vi egentligen då vi talar om skogsindustrin?

3.3 Svensk skogsindustri

Traditionellt så har den svenska skogsindustriella förädlingen bestått av två grenar, sågverk, alternativt benämnt trämekanisk förädling, och pappers- samt massatillverkning. Till den trämekaniska delen brukar också räknas aktörer som ägnar sig åt vidareförädling av sågad trävara, exempelvis hyvlerier och emballagetillverkare (Skogsindustrierna, 2013). På senare tid så har också det faktum att värdet i restprodukter kunnat tas till vara, genom att de eldats upp och därmed omvandlats till energi, medfört att bioenergi blivit en tredje naturlig gren av skogsindustrin.

Den etablerade storskaliga vidareförädlingen av skogsråvara står alltså på följande tre ben:

- Sågverk inklusive vidareförädling
- Massatillverkning inklusive vidareförädling
- Framställning av bioenergi

Att begränsa definitionen av skogsindustrin till företag inom dessa tre nischer är dock otillräckligt. I ljuset av den forskning som genomförts och genomförs på akademier och hos företag så går det att identifiera många ytterligare användningsområden för fiberråvaran från våra svenska skogar (Formas; Vinnova; Energimyndigheten, 2012; Innventia, 2015). Det rör sig till exempel om nya applikationer för den massa som framställs och om nya användningar av de sidoströmmar som uppstår vid massatillverkningen (Backlund & Nordström, 2014). Här uppstår alltså ett behov av att definiera vilka typer av vidareförädling som inbegrips i begreppet ”skogsindustri”, utöver de tre etablerade förädlingstyperna.

Det är också lämpligt att fundera över vilka aktörer bakåt i värdekedjan som bör inkluderas inom begreppets ramar. Att skogsskötselverksamhet, såsom avverkningar och skoglig planering, är en del av skogssektorn förefaller vara uppenbart. Detta medför att det också kan betraktas som en del av skogsindustrin. Också transporter av råvara till industri brukar betraktas som en del av den skogsindustriella värdekedjan. Det är dock relevant att ställa frågan om var i försörjningskedjan gränsen går mellan skogsindustrin och annan industri.

3.3.1 Definition

I det här arbetet definieras skogsindustrin som den bransch som innefattar företag involverade i den skogliga värdekedjan. Denna värdekedja anses inledas i skogen där det praktiska skogsbruket sker och avslutas då en färdig produkt tillverkad helt eller delvis av skogsråvara är producerad.

Den här definitionen medför att till exempel leverantörer av skogsmaskiner exkluderas ur den skogliga värdekedjan, samtidigt som de som kör samma maskiner inkluderas. På samma vis inkluderas tillverkare av till exempel textilcellulosa, sågade trävaror eller kemikalier framställda ur skogsråvara, men då dessa produkter ska säljas på konsumentmarknaden bryts den skogliga värdekedjan. Många gånger innebär detta att det inom ett och samma företag finns både verksamheter som tillhör skogsindustrin och verksamheter som tillhör någon annan industri. Detta medför dock inte några komplikationer för genomförandet av det här arbetet eftersom inga företagspecifika frågeställningar tas upp.

Definitionen som ges ovan skiljer sig till viss del från andra möjliga definitioner och avgränsningar. Tänkbart skulle exempelvis vara att endast inkludera organisationen Skogsindustriernas medlemsföretag (Skogsindustrierna, 2013), det anses dock vara en för snäv definition för att kunna uppfylla detta arbetes syfte. En annan tänkbar definition är den som Beland Lindahl & Westholm (2010) använder sig av för att definiera skogssektorn; ”*de ekonomiska, sociala och kulturella bidragen till liv och mänsklig välfärd som stammar ur skogen och skogsbaserade aktiviteter*” (egen översättning). Den definitionen bedöms dock inkludera värden som inte undersöks inom ramarna för den här uppsatsen.

3.3.2 Skogsindustrins självbild

De politiska budskap som formuleras från skogsindustrin som helhet kommer till stor del från branschorganisationen Skogsindustrierna, LRF Skogsägarna och övriga skogsägarföreningar. Dessa organisationer talar på senare tid ofta vitt och brett om skogens roll i en framtida bioekonomi, om hur de bereder vägen för en omställning och hur produkterna som kommer ur skogen ska kunna ersätta de oljebaserade produkter vi använder i dag (Skogsindustrierna, 2015; 2014; 2012; LRF, 2015).

Att industrin har ett starkt självförtroende i dessa frågor märks inte minst på Skogsindustriernas nya vision, som lyder:

”Skogsnäringen driver tillväxt i världens bioekonomi. Genom att tillvarata skogens möjligheter gör vi så att den globala bioekonomin växer. Det är avgörande för Sverige, men också för resten av världen. Genom att erbjuda produkter som alla människor behöver i sin vardag skapar vi en hållbar framtid (Skogsindustrierna, 2015).”

Det talas från industrisidan bland annat om att man efterfrågar en politik som inspirerar och uppmuntrar snarare än en som hindrar eller begränsar (LRF, 2015). En annan faktor som nämns att behovet är stort av ökat internationellt samarbete, och ökad dialog mellan politiker och industrin (Skogsindustrierna, 2015).

4 Teori

I den här delen av uppsatsen presenteras de teoretiska utgångspunkter som används för att motivera arbetets inriktning. Det rör sig till stor del om teorier hämtade från företagsekonomisk litteratur om omvärldsanalyser.

4.1 Omvärldsanalys

Eftersom det här arbetets syfte bland annat är att undersöka skogsindustrins roll i bioekonomin så är det viktigt att beskriva de omvärldsförutsättningar som föreligger för industrin. Ett företags eller en industris omvärld utgörs av alla externa faktorer som påverkar den egna verksamheten gällande beslut och prestation. För att analysera sin omvärld krävs att det finns någon typ av system på plats, detta för att analysen ska kunna ske på systematiskt sätt och på så vis uppfylla uppställda kvalitetskrav (Grant, 2010).

Det finns ett stort antal sätt på vilka en industris makromiljö kan beskrivas. Den teoretiska modell som inspirerar omvärldsanalysen i detta arbete är PEST-analys. En sådan analys bygger på att omvärldsfaktorer klassificeras baserat på sina källor. I en traditionell PEST analyseras politiska, ekonomiska, sociala och teknologiska omvärldsfaktorer (Grant, 2010).

Vid genomförandet av en omvärldsanalys, till exempel PEST, så är det viktigt att urskilja det som är viktigt från det som är mindre viktigt (Grant, 2010). I detta arbete har bedömningen gjorts att de stora utmaningarna för skogsindustrin finns på de teknologiska och ekonomiska sidorna, och att de politiska förutsättningarna för industrin just därför behöver undersökas. Teknologiska och ekonomiska utmaningar finns främst i form av förändrade marknadsstrukturer, vilka medför ett behov av nya produkter och marknader, vilket i sin tur medför förändrade ekonomiska villkor för industrin. Just de teknologiska framstegen och de ekonomiska villkor som föreligger för exempelvis produktion av nya produkter är relativt välkänt inom industrin, se bakgrundskapitlet (Engström, 2015; Innventia, 2015), men det kan inte förnekas att särskilt de ekonomiska förutsättningarna har ett starkt samband med de politiska faktorerna.

Först och främst så bör den som utför en omvärldsanalys vara medveten om vilken nivå av omvärlden som ska undersökas. Mikromiljön, som består av kunder, konkurrenter och leverantörer är kanske den vanligaste att undersöka, med teoretiska modeller som till exempel Porters femkraftsmodell till hjälp. Utöver detta så finns det dock ofta också ett behov av att undersöka makromiljön, den mer övergripande miljö som företag agerar i. Där handlar det om att undersöka sådana saker som stora makrotrender eller politiska trender och beslut (Grant, 2010). Makrotrend med stor potential att påverka skogsindustrin och dess förutsättningar är till exempel den ökade klimatmedvetenheten och omställningen till bioekonomi. Med anledning av detta så är det relevant att undersöka politikens attityd till och perception av bioekonomin och skogsindustrins roll i denna.

Förmågan att kunna generera vinst, vilket är ett grundläggande krav på alla företag, kräver att företaget förstår sin omvärld, såväl den politiska situationen som konkurrenssituationen. Ofta diskuteras företags mikromiljö, konkurrenter, leverantörer och kunder, som de viktigaste faktorerna när det kommer till företags värdeskapande. Det innebär dock att den oerhört viktiga makromiljön inte tas i beaktande i tillräcklig utsträckning. Makromiljön innehåller, som ovan nämnts, dels viktiga trender, demografiska och ekonomiska till exempel, men också den politiska miljön. En nyckelfråga för att kunna genomföra en omvärldsanalys är alltså att

se hur sådana makromiljöfrågor kan påverka enskilda företag eller hela industrier och deras mikromiljöer (Grant, 2010).

4.2 Politisk omvärldsanalys

Att politiken behöver undersökas är alltså en följd av att många marknader är starkt påverkade av denna, exempelvis genom olika politiska styrmedel. Detta medför att teknologiska framsteg och förändrade ekonomiska villkor inte på egen hand kan förändra branschen och den roll den spelar i bioekonomin, politisk aktion kan öppna många dörrar till marknader och råvaruanvändningar som annars varit stängda. Ett väldigt tydligt exempel på en marknad där politiska styrmedel har haft och har stark påverkan på marknadsvillkoren för skogsindustrin är energimarknaden, där det med lagstiftning, beskattning och andra politiska verktyg sker stark styrning av de bränslen som används för såväl uppvärmning av hus som framdrivning av fordon (SFS1994:1776).

Av ovan nämnda anledningar kommer denna uppsats att använda en modifierad form av PEST, där fokus ligger på framförallt P (politik), men även E (ekonomi) och T (teknologi). Detta är frågor som rör skogsindustrins livskraft i bioekonomin, vilka produkter som kan och ska produceras, hur ekonomiskt livskraftig skogsindustrin är i bioekonomin och vilka politiska förutsättningar som finns och bör finnas för en långsiktigt livskraftig industri.

Att den sociala dimensionen, S i PEST, inte behandlas i detta arbete är en följd av att den dimensionen inte på ett enkelt sätt går att undersöka inom ramarna för samma studie som de övriga faktorerna, som alla tre har ett starkt samband. Det skulle alltså krävas en utveckling av metodiken och försvagning av arbetets ganska precisa syfte för att kunna inbegripa även sociala värden i den här studien. Den utbredningen finns tyvärr inte tid för inom ramarna för det här examensarbetet.

4.2.1 Teknik & Politik

De teknologiska förutsättningarna för bioekonomi baserad på skoglig råvara förefaller vara goda. Den skogliga råvaran finns tillgänglig, och produceras alltså i högre tempo än den skördas (Riksskogstaxeringen, 2013). Att det finns möjlighet att baserat på dessa råvaror producera produkter som kan användas för att substituera fossila produkter förefaller också det vara ett faktum, detta ses exempelvis i tidigare nämnd forskning från SP och Innventia, bland andra. Det rör sig om många typer av produkter, allt från flytande bränslen till plaster och fiskfoder (Innventia, 2015; Engström, 2015), men att spekulera i vilka av dessa som kommer att bli kommersiellt gångbara ligger utanför detta arbetes ambitionsnivå. Att bara lyssna till de röster som talar om dessa produkter kan räcka för att konstatera att potential och vilja finns, men att de politiska incitamenten för omställning inte alltid är på plats.

En produktionsgren som ett flertal aktörer säger sig ha en stark tro på är den petrokemiska. Clas Engström, vd på SP Processum, hävdade under ett föredrag på Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (2015) att det är princip vid byggandet av sådana produktionsanläggningar att den femte anläggningen kostar ungefär en femtedel av vad den första gjorde, även detta är något som talar för att det kan finnas utrymme för politisk aktion för att skapa incitament för byggnation av dylika anläggningar, åtminstone under en övergångsperiod.

4.2.2 Ekonomi & Politik

De ekonomiska förutsättningarna för bioekonomi är starkt sammankopplade med olika former av skatter, ekonomiska subventioner och handelssystem. Politikens roll i skapandet av förutsättningar för omställning är alltså påtaglig.

Att de ekonomiska förutsättningarna är så starkt bundna till politiken kan som tidigare nämnts ses på exempelvis energimarknaden, där olika skatter och certifikatsystem i stor utsträckning styr valet av energikälla. Denna koppling mellan politik och ekonomi gör det svårt att i en analys skilja på de ekonomiska och de politiska omvärldsfaktorerna. Finns det en stark politisk vilja till omställning av samhällsekonomin så leder detta rimligen till goda ekonomiska förutsättningar.

Sammantaget så kan det sägas vara så att en undersökning av den politiska omvärlden i praktiken medför insikter om den teknologiska och ekonomiska framtiden. Politiken har möjlighet att reglera marknader på ett sätt som gör det nödvändigt att känna till hur diskussionen förs inom politiken för att kunna förhålla sig till möjligheterna till omställning via produktinnovation.

5 Metod

5.1 Kvalitativ eller kvantitativ metodologi?

Det finns grovt räknat två sätt på vilka en vetenskaplig studie kan genomföras, antingen med kvalitativ eller kvantitativ metodologi. Dessa två förstås stå i motsatsförhållande till varandra. Kvalitativ metodologi utförs ofta som någon form av intervju eller textanalys, där fokus ligger på kvalitativ analys av insamlat material. Till kvantitativ metodologi räknas de tillvägagångssätt där insamlad data analyseras numeriskt, det handlar alltså om metoder där insamlad data kan graderas numeriskt eller på andra sätt hanteras kvantitativt, exempelvis enkätundersökningar eller frekvensanalyser (Bryman, 2008).

När det ska beslutas huruvida en studie ska utföras med kvalitativ eller kvantitativ metodologi kan ett antal frågor besvaras för att underlätta beslutet (Silverman, 2010). Två av de viktigaste frågorna som bör besvaras är vilket fokus arbetet skall ha och hur tidigare studier på området varit utformade. Ska arbetet fokusera på att jämföra variationer i förekomst av något fenomen så är det till exempel lämpligast att göra en kvantitativ studie, men syftar arbetet istället till att undersöka attityder så ger en kvalitativ studie antagligen bättre resultat. Silverman (2010) argumenterar dessutom för att det är onödigt att ”uppfinna hjulet på nytt”, med vilket han menar att om det finns framstående studier på det område som ska studeras så är det mest logiskt att följa den metodologi som används i dessa.

Eftersom detta arbete syftar till att undersöka politikerns perspektiv på skogsindustrins roll i bioekonomin så talar ovanstående för att kvalitativ metodologi är mest lämpligt. Tidigare studier har också till stor del varit kvalitativa, ofta i form av litteraturstudier (Kleinschmit, et al., 2012), vilket alltså enligt Silvermans ovannämnda tankesätt (2010) även det talar för en kvalitativ utformning av det här arbetet.

Det finns dock mer än en typ av kvalitativa studier att välja mellan. I huvudsak kan fyra grenar identifieras, se Tabell 1 (Silverman, 2010). Vid valet av metod inom den kvalitativa metodologin bör genomförandets lämplighet och arbetets syfte beaktas. För att besvara detta arbetes syfte kan en av metoderna ses som extra lämplig. Intervjuer är en utmärkt metod för att åskådliggöra åsikter och okända perspektiv, vilket gör det till en lämplig metod för att besvara arbetets forskningsfrågor. Vid intervjuer skapas en förståelse för varierade perspektiv, och därmed en insikt i hur respondenterna kan kategoriseras.

Tabell 1. Kvalitativa metoder och deras genomförande och syfte (Silverman, 2010)

Metod	Genomförande och syfte
Observationer	Grundläggande för att förstå nya kulturer
Textanalys	Skapar förståelse för deltagarkategorier
Intervjuer	Öppna frågor, liten urvalsgrupp
Transkriberingar	Används för att förstå hur ord och kroppsspråk koordineras

5.2 Urval

Urvalet av respondenter inför intervjuerna har skett enligt den metodik som beskrivs av Bryman (2008), där urvalet sker stegvis. I detta fall skedde urvalet i den ordning som kan ses nedan:

1. Definition av population
2. Begränsning av population
3. Val av respondenter

Den population som definierats består av alla individer eller organisationer som utgör någon form av påverkan på svensk skogspolitik. Denna grupp definieras närmare i bakgrundskapitlet av detta arbete, avsnitt 3.1.2, men kan kortfattat sägas bestå av till exempel politiker, industriföreträdare, företag, icke-statliga organisationer samt ett antal andra aktörer.

Begränsningen av populationen till en mer tydlig och enhetlig grupp ur vilken respondenter sedan kunde väljas skedde efter att populationen i sin helhet definierats. Mest intressant i hela populationen bedömdes då riksdagens ledamöter vara. Detta eftersom medlemmar av denna delpopulation bedöms utgöra omfattande påverkan på skogsindustrin och dess roll i bioekonomin.

Även gruppen riksdagsledamöter kan dock avgränsas ytterligare, till en mer enhetlig och för frågeställningen relevant delpopulation. De tydligaste delpopulationerna inom riksdagen är utskotten och partigrupperna. Eftersom det är önskvärt att intervjua företrädare från alla partier så är dock utskotten lämpligare som nästa avgränsning. De riksdagsutskott som i störst utsträckning hanterar frågor som berör skogsindustrin är följande:

- Miljö- och jordbruksutskottet (MJU)
- Näringsutskottet (NU)
- Trafikutskottet (TU)

Inom miljö- och jordbruksutskottet hanteras frågor som direkt berör hur skogsbruket kan och får bedrivas i Sverige, exempelvis så regleras skogsvårdslagen och miljöbalken där. Näringsutskottet hanterar frågor som relaterar direkt till den företagsekonomiska aspekten av skogsindustrin, det rör sig till exempel om ekonomi- och tillväxtpolitik. Trafikutskottet hanterar infrastrukturfrågor, exempelvis så rör det sig om frågor om högsta tillåtna vikt på timmerbilar och tåg (Sveriges Riksdag, 2015).

Med anledning av ovanstående så bedömdes ledamöterna i miljö- och jordbruksutskottet vara extra intressanta. Detta eftersom dessa bedöms ha större påverkan på, och också förståelse för, stora delar av skogsindustrin än övriga ledamöter.

En annan tänkbar avgränsning skulle ha varit ledamöterna av näringsutskottet, vilka även de torde ha omfattande påverkan på, och förståelse för, åtminstone de ekonomiska aspekterna av skogsindustrin. Den begränsningen upplevdes dock inte som lika intressant i förhållande till arbetets syfte. Det finns en poäng i att välja respondenter ur en grupp som inte har en primärt ekonomisk synvinkel på industrin. Detta dels eftersom det ger en uppfattning om i vilken utsträckning det finns en uppfattning om skogsindustrins helhet och samband bland riksdagsledamöterna, och dels eftersom det är ett perspektiv som inte tidigare beskrivits av forskningen.

5.2.1 Val av respondenter

Efter ovanstående avgränsning av populationen skulle sedan ett val av respondenter ske. Detta urval skedde enligt en prioriteringslista baserad på ledamöterna i MJU. De högst prioriterade ledamöterna var talespersonerna i skogsfrågor, därefter prioriterades ledamöterna enligt sin placering på riksdagslistan.

Efter att prioriteringslistan sammanställts så skickades ett mail till alla de högst prioriterade ledamöterna (Se Bilaga 1). I detta mail presenterades arbetets syfte kort, och en intervjuförfrågan framfördes. Lyckligtvis så föll det sig så att alla hade möjlighet att ställa upp.

5.3 Datainsamling

Som framgått tidigare så består datainsamlingen av kvalitativa intervjuer. Intervjuerna genomfördes ansikte mot ansikte, och av praktiska skäl på platser som föreslogs av respondenterna själva. Att genomförandet kunde ske på platser som valdes av respondenterna bedöms ha bidragit till en förstärkt trygghetskänsla hos dessa, vilket i sin tur torde resultera i god datakvalitet. I de flesta av fallen så genomfördes intervjuerna i ledamöternas arbetsrum i riksdagen, men i några fall förekom också mer publika miljöer, såsom caféer och konditorier.

Att intervjua respondenter ansikte mot ansikte istället för exempelvis via telefon medför att fler aspekter än bara de ord som besvarar frågorna kan tas i beaktande av den som utför intervjun. Exempelvis så kan respondentens kroppsspråk observeras, något som kan bidra till att kommunikationen mellan respondent och intervjuare flyter på mer naturligt och att subtila meningar framträder på ett mycket tydligare sätt än vad de kan göra över telefon.

För att förstärka intervjuarens inlevelse och förmåga att interagera med den intervjuade så nyttjades ljudinspelning av intervjuerna istället för noggranna anteckningar (Bryman, 2008). Eftersom det är en fråga om integritet att bli inspelad så tillfrågades alla respondenter dessutom om de tyckte det var okej att bli inspelade innan inspelningen sattes igång.

Genomförandet av intervjuerna följde en intervjumall (Se Bilaga 2). Till varje forskningsfråga kopplades där ett mindre antal på förhand bestämda intervjufrågor som hade till avsikt att generera svar som i en sammanvägning skulle kunna besvara både forskningsfrågorna och syftet. Utöver detta så fanns också stor frihet för intervjuaren att själv formulera följdfrågor eller ställa andra frågor än de som fanns i mallen. Vid formuleringen av frågor så är det viktigt att frågorna inte blir för smala, de ska istället vara öppna och möjliga för respondenten att besvara på ett sätt som speglar dennes världsbild (Bryman, 2008). Detta är särskilt viktigt i en studie som denna som ämnar ta reda på hur respondenterna tänker kring ett visst ämne, vilka associationer de gör till vissa begrepp och så vidare. En för smal fråga riskerar i ett sådant sammanhang att styra in respondenten i samma tankebanor som intervjuaren, något som är starkt kontraproduktivt.

Metoden är typisk för vad som kallas för halvstrukturerade intervjuer, där friheten för intervjuaren att ställa frågor som bedöms vara lämpliga är stor, och de frågor som är förutbestämda kan formuleras om och kompletteras med anpassade följdfrågor under intervjuens gång (Kvale & Brinkmann, 2009).

Intervjumethodiken stämmer också väl överens med Silvermans (2010) rekommenderade metod för semistrukturerade intervjuer. Exempelvis så talar Silverman om det faktum att frågor som finns i intervjumallen inte nödvändigtvis måste ställas på det vis eller i den ordning

de står däri, huvudsaken är att intervjuaren upplever sig ha fått svar på sina frågor någon gång under intervjun.

Intervjuerna utfördes enligt trattmetodik, där frågorna som ställs inte direkt svarar på de bakomliggande frågeställningarna. Frågorna kretsade istället indirekt runt de ämnen om vilka arbetets frågeställningar handlar, detta för att svaren ska kunna formuleras fritt och samtidigt ge en uppfattning om den intervjuades associationer vid samtal om intervjuämnet (Kvale & Brinkmann, 2009).

Själva intervjun bedömdes baserat på intervjumallen ha potential att ta mellan 45 minuter och en timme. Då alla intervjuer var genomförda så visade det sig dock att de i snitt resulterat i en dryg halvtimme inspelat material, sammanlagt rör det sig om fyra timmar och 52 minuter.

Efter genomförandet av intervjuerna så transkriberades inspelningarna. Totalt renderade detta i ett textmaterial omfattande drygt 25 000 ord. Transkribering är ett mycket tidskrävande arbete, men samtidigt så kan arbetsprocessen medföra att den som genomför transkriberingen får en bättre förståelse för insamlad data och dessutom på en mental nivå kan påbörja analysen av materialet under transkriberingens gång (Bryman, 2008).

Utöver ovan nämnda skäl för användningen av inspelning och transkribering så bör också nämnas dess vikt för arbetets vetenskapliga nivå och slutsatsernas replikerbarhet. Inspelningarna inkluderar hela intervjuerna, och transkriberingarna allt som bedömts vara relevant för arbetets syfte och frågeställningar. Detta innebär att de slutsatser som dras baserat på detta material kan styrkas med högkvalitativt material från intervjuerna (Bryman, 2008).

Att transkripten inte omfattar hela intervjuerna är en följd av att det är en mycket tidsödande sysselsättning att transkribera, och att allt som sägs i intervjuerna inte heller är relevant för arbetets syfte. Detta innebär att endast det som anses vara relevant behöver transkriberas (Bryman, 2008; Silverman, 2010).

Efter transkribering skall det mycket omfattande textmaterialet behandlas. Eftersom 25 000 ord är en omfattande mängd text så sammanfattades då varje intervju. Sammanfattningarna strukturerades efter arbetets forskningsfrågor, vilket innebär att det i varje sammanfattning finns en redogörelse för hur berörd respondent besvarade forskningsfrågorna. Dessa sammanfattningar beskrivs i resultatkapitlet.

Arbetsgången sammanfattas i nedanstående figur.

Figur 1. Arbetsgång vid insamling av data från kvalitativa intervjuer.

5.4 Ramanalys

Det med intervjuer insamlade materialet analyseras med hjälp av ramanalys. Ramar är teoretiska konstruktioner som beskriver världsbilder, upplevelser och andra bakomliggande faktorer som förklarar parter, och hur de förstår och uppfattar sin omvärld (Schön & Rein, 1994). Ramarna som konstrueras har till syfte att organisera händelser och fakta, och att fokusera på de av dessa som bedöms vara av stor vikt (Ryan & Gamson, 2009). På detta vis kan olika situationer med flera inblandade parter lättare kategoriseras genom att de parter som har liknande värderingar, världsbilder eller åsikter grupperas ihop. Den typen av gruppering, baserat antingen på tidigare nämnda eller andra faktorer, är vad som kallas ramanalys. Ramanalys kan bland annat användas för att beskriva politiska konfliktsituationer (Schön & Rein, 1994).

Då två eller flera parter befinner sig i konflikt så kan konflikten beskrivas genom att definiera inom vilka ramar de olika parterna befinner sig. Ramarna kan konstrueras baserat på sådant som tidigare nämnts, men de kan även involvera sådant som religionstillhörighet eller andra övertygelser. De ramar som konstrueras bör underlätta förståelsen för situationen, exempelvis genom att peka på att de aktörer som tycker likadant ofta har samma moraliska övertygelser eller på annat sätt tolkar och förstår sin omvärld på liknande vis.

Det finns i grunden två typer av konflikter. Dels sådana som bygger på att parterna har olika uppfattningar om fakta i en situation, det kan exempelvis röra i vilken utsträckning en tjänst nyttjas av allmänheten eller huruvida trakthyggesbruk eller kontinuitetsskogsbruk ger högst virkesproduktion. Sådana konflikter brukar gå att lösa genom att undersöka och presentera fakta. Dessa konflikter kallas i detta arbete för politiska meningsskiljaktigheter. Utöver detta finns också en form av konflikt som benämns politiska kontroverser, dessa konflikter är mer grundläggande i sin natur och handlar ofta om att parterna har olika moraliska eller etiska ståndpunkter. De här konflikterna är mer svårslösa, det går till exempel inte att lösa dem genom att argumentera med objektiva fakta eftersom dessa fakta prioriteras, värderas och presenteras på helt olika sätt av parterna. Det kan exempelvis röra sig om kontroverser kring huruvida det är moraliskt rätt att människor kan äga mark, eller om abort bör vara tillåtet (Schön & Rein, 1994).

Om en konflikt involverar ett större antal parter så bör flera av dessa parter kunna placeras inom samma ramar. Detta åstadkoms genom att ramarna konstrueras på ett sådant sätt att de inkluderar mer än en part (Schön & Rein, 1994).

Ramanalysen är i sin enklaste form en teoretisk förlängning av de grupperingar och indelningar av omvärlden som alla människor gör i sin vardag (6, 2005). Detta medför att det är ett koncept som inte bara är relativt enkelt att tillämpa, det är dessutom ganska lätt för en läsare att ta till sig och förstå. Att ramarna alltid kommer att vara förenklade bilder av en komplex situation ligger i sakens natur, och har givetvis både positiva och negativa effekter. Det är exempelvis negativt att verklighetsbeskrivningen aldrig blir fullständig, vilket medför att all kunskap inte kan förmedlas till läsaren. Å andra sidan så underlättar kategoriseringar och inramningar av aktörer läsarens förståelse för situationen. En fullständig beskrivning av verkligheten, i den mån en sådan ens är praktiskt genomförbar, hade dessutom medfört att läsaren belastats med större mängder information än vad som kan anses rimligt.

För att analysera den situation som detta arbete ska undersöka så kommer det som sagt att utföras en ramanalys, där de inblandade aktörernas värderingar och prioriteringar beskrivs och parterna placeras inom ramar (Schön & Rein, 1994). Grupperingen innebär att de aktörer som

bedöms befinna sig inom samma ramar har någorlunda liknande förhållningssätt till frågan om skogsindustrins roll i bioekonomin. Det i sig kan innebära att inom en ram så värderas och prioriteras fakta på samma sätt, men det kan också innebära att parterna har liknande moraliska värderingar, och att deras världsuppfattning bygger på liknande upplevelser (6, 2005).

Det finns enligt Perri 6 sex generella taktiker vid genomförandet av en ramanalys (2005). Taktikerna sträcker sig från att beskriva alla olika perspektiv som egna ramar och därmed inte alls gruppera ihop aktörer, till att gruppera aktörer i solida ramar och på så vis helt bortse från de variationer som finns inom dessa ramar. Den taktik som argumenteras för av Perri 6, och som kommer att användas i dataanalysen i detta arbete, är att sätta ihop solida grupper av aktörer med liknande tankesätt. På detta vis så går det att i teorin begränsa antalet alternativa ståndpunkter, utan att för den skull generalisera bort individuella variationer (6, 2005). Även om detta givetvis är en förenkling av en mycket mer komplex verklighet, där åsikter inte är absoluta, utan kan anta vilket värde som helst, så är det ett mycket praktiskt angreppssätt.

I detta arbete så grupperas respondenterna efter sammanställning av intervjuerna genom att de respondenter vars svar kan kategoriseras som liknande placeras i samma ram. Detta innebär att det i princip görs en enklare ramanalys av svaren på varje forskningsfråga, och sedan en mer omfattande sammanställande ramanalys av svaren på alla forskningsfrågorna. Vid den sammanställande analysen så placeras ledamöter som på de tre forskningsfrågorna svarat på liknande vis inom samma ramar. Detta innebär att det eventuellt kan bli så att två aktörer som har väldigt liknande svar på två av tre frågor, men vars svar på den tredje frågan skiljer sig lite, trots detta placeras inom samma ramar. Om så blir fallet så förtydligas det givetvis i resultatkapitlet.

6 Resultat

Noteras bör att resultatet på forskningsfrågorna baseras på intervjuerna som genomförts inom ramarna för detta arbete. Detta innebär att det inte nödvändigtvis är så att svaren representerar respektive partis ståndpunkter, trots att de kommer från partiföreträdare. Det har under intervjuerna poängterats att svaren som ges betraktas som personliga resonemang, och inte som partiyttranden. Som en följd av detta nämns varken partitillhörighet eller namn på respondenterna i nedanstående kapitel.

6.1 Hur ser respondenterna på begreppet bioekonomi?

6.1.1 Definitioner

Det finns inom gruppen av respondenter varierade uppfattningar av begreppet bioekonomi och dess betydelse. Framförallt så kan två huvudgrupperingar urskiljas, de som identifierar bioekonomi som något som primärt inkluderar nya produkter ur skogen, och de som inkluderar även de mer traditionella delarna av skogsindustrin i begreppet.

I klar majoritet är de respondenter som primärt nämner nya användningsområden för skogsråvaran. Exempel på vad som kan inbegripas i begreppet bioekonomi som ofta nämns är möjligheter inom petrokemi- och textilindustrierna. Även bland de ledamöter som inte explicit säger sig tänka endast på nya marknader så kan sådana tankar observeras, i och med att de exempel de tar upp på verksamheter inom bioekonomin primärt är just sådana nya användningsområden.

Det är endast två av åtta respondenter som faktiskt inte på något vis begränsar sin definition av bioekonomi till dessa nya användningsområden för skogsråvaran. En utav dessa säger sig dock inte riktigt ha koll på begreppet och dess innebörd utan försöker sig istället på en improviserad definition baserad på ordets uppbyggnad. Den andre definierar bioekonomi som att det skulle stå i motsatsförhållande till fossil ekonomi.

6.1.2 Begreppets användbarhet

Också när det kommer till frågan om huruvida bioekonomi är ett gångbart politiskt begrepp så finns det skilda åsikter inom respondentgruppen, kanske mer så än när det gäller själva definitionen av begreppet.

Två av respondenterna föreslår alternativa begrepp som de säger sig klart föredra framför bioekonomi, en ledamot framhåller ”hållbart” som ett klart bättre, och inte alls synonymt begrepp, och en annan säger sig föredra ordet ”förnybarhet”.

En ledamot opponerar sig mot användningen av ordet bioekonomi helt. Detta eftersom hen säger sig associera det till tankar på de nya produkter och användningsområden som nämnts tidigare, något som hen säger sig ha en svag tro på. Ledamoten säger sig tro att det som burit, bär och kommer att fortsätta bära skogsindustrin är sågade trävaror, papper och bioenergi, nya produkter tror hen inte kommer att ockupera någon stark plats på marknaden inom överskådlig tid. Denna icke-tro på dessa nya produkter, som begreppet bioekonomi uppfattas syfta på, medför också en känsla av att begreppet är överreklamerat.

6.1.3 Svenska förutsättningar

Alla respondenter är överens om att det i Sverige finns utmärkta förutsättningar för en i större utsträckning biobaserad ekonomi, och att det finns skäl att utvecklas mot en sådan. Motiveringarna

till varför det skulle vara värt att utvecklas mot en bioekonomi skiljer sig dock åt mellan respondenterna, även om de flesta talar om hur viktigt det är att substituera fossila produkter av klimatskäl. Alla respondenter förutom en nämner klimathotet som ett starkt argument för en omställning, några nämner också att det skulle kunna vara gynnsamt att använda råvaror som produceras i Sverige istället för importerad olja.

Den enda ledamot som inte framför hotet om klimatförändringar som ett argument för bioekonomi beskriver sig, och sitt parti, som ”skeptiker” till mycket, inte minst till klimathotet. I egenskap av skeptiker till klimathotet så ser varken hen eller hens parti enligt hen heller något akut behov av att ställa om ekonomin till en bioekonomi. Däremot så tas det upp att det skulle kunna vara gynnsamt för den svenska ekonomin att i större utsträckning använda sig av sådana råvaror som produceras inom landets gränser, exempelvis skogsråvara. Det främsta argumentet för en omställning till bioekonomi är alltså inte möjligheten att substituera fossila produkter, utan att vi som land skulle kunna göra oss oberoende av importerad olja till förmån för inhemskt producerade produkter.

Sammanfattningsvis så kan det sägas finnas två förståelseramar kring begreppet bioekonomi. Sju av åtta ledamöter faller inom den ena, och en ledamot inom den andra.

Den absolut vanligaste förståelsen av begreppet bioekonomi kan sägas inbegripa en väldigt vag definition av begreppet, i ett fall rena gissningar baserade på ordets uppbyggnad. Inom denna grupp finns också en stark konsensus om att den biobaserade ekonomin är något som vi som land bör utvecklas mot.

Ledamoten som särskiljer sig från de övriga gällande sin förståelse av begreppet bioekonomi gör det främst baserat på att hen inte anser att omställningen är brådskande av klimatskäl. Den definition hen använder är förvisso relativt skarpt avgränsad till nya produkter ur skogen, men samtidigt så säger hen sig också själv ha relativt dålig koll på definitionen, något som hen har gemensamt med flera andra ledamöter.

6.2 Vilken är skogsindustrins roll i bioekonomin?

Det kan urskiljas tre typer av fokus i svaren på de frågor som handlar om skogsindustrins roll i bioekonomin. Två ledamöter står för svar som primärt handlar om skogsbruket och dess roll som miljöpåverkande aktör, två andra ledamöter fokuserar primärt på skogsbrukets och skogsägandets villkor. Resterande fyra ledamöter fokuserar främst på industrin och dess ekonomiska roll, både som jobbskapare och som skattebetalare.

Det finns en konsensus bland ledamöterna om att industrin står inför stora omställningar, dock så finns olika svar på hur dessa ska ske. Diversifiering och ytterligare vidareförädling är två vägar framåt som nämns som önskvärda utav flera respondenter, fortsatt fokus på att utveckla befintlig industri är ett annat fokus som också tas upp. Nedan så förklaras de tre sätt att betrakta skogsindustrins roll i bioekonomin som identifierats.

6.2.1 Förståelseram 1 – Skogsindustrin som miljöförstörare

Som nämnts ovan så fokuserar två ledamöters svar primärt på skogsbruket och dess roll som miljöpåverkande aktör. Dessa två respondenter befinner sig inom samma förståelseram gällande skogsindustrins roll i bioekonomin, de kan sägas betrakta industrin som en aktör som genom sitt brukande förstör den miljö den agerar i.

En av dessa respondenter beskriver skogsindustrins roll i dag som att ”*förvalta skogen på ett så hållbart och ansvarsfullt sätt som möjligt*”, en definition av industrins roll som alltså helt fokuserar

på skogsbruket och dess miljöpåverkan. Framåt i tiden, i en bioekonomi, så ser hen det som önskvärt att skogsindustrin ska producera produkter som ”går högre upp i värdekedjan”. Argumentationen bakom detta resonemang är att sådana produkter betingar ett högre värde, vilket medför att industrin kan bibehålla sina ekonomiska värden samtidigt som skogen kan brukas mindre intensivt. Ledamoten säger följande om sitt resonemang: ”... det borde vara liksom nischen för svensk skogsindustri. Egentligen inte volym per se, utan att man ska ta de här kliven upp.” Här saknas alltså inte insikt om industrins ekonomiska roll, tvärtom. Den ekonomiska rollen är dock av den här respondenten lägre prioriterad än de miljöfrågor som förknippas med skogsbruket.

Den andra ledamoten tar i sina resonemang om skogsindustrin upp dess roll som arbetsgivare och stor exportör, men ackompanjerar detta med invändningar om att antalet jobb inom skogsindustrin har minskat kraftigt och att exportindustrin ”... kanske inte [är] så viktig som man kan tro ibland.” Hen talar sedan mycket om skogsbruket, och dess påverkan på miljön. Hen anser att det finns ett behov av att ställa om det svenska skogsbruket till ett mer hållbart sådant, samt att skogsindustrin behöver bli mycket mer lyhörd än vad den är i dagsläget. Det hen nämner om industrins framtid handlar till stor del om energiförsörjning, biodrivmedel tas exempelvis upp som en bra användning av den råvara som tidigare använts inom pappersindustrin. Totalt sett är dock respondentens uppfattning att virkesuttaget ur de svenska skogarna måste sänkas, och att eventuella följd effekter av detta på industrins lönsamhet inte ska beaktas av politiken.

6.2.2 Förståelseram 2 – Skogsindustrin som ekonomisk aktör

Bland de fyra ledamöter som befinner sig inom denna förståelseram så cirkulerade resonemangen om skogsindustrins roll i bioekonomin mestadels kring industrin och den roll den kan komma att spela. Alla företrädare talade sig varma för de möjligheter som finns inom exempelvis petrokemi, textil och andra nyare marknader. Innovation är ett nyckelord som nämns utav alla dessa ledamöter, och som förefaller syfta på just de möjligheter som finns inom dessa nya segment.

Alla dessa fyra respondenter är också noggranna med att påpeka att det som är och har varit de stora bärarna av skogsindustrin historiskt, sågade trävaror och massatillverkning, kommer att fortsätta vara oerhört viktigt. Produktinnovation måste alltså kombineras med processinnovation för att kunna bibehålla en stark konkurrenskraft.

Just att industrin är konkurrenskraftig är enligt dessa ledamöter oerhört viktigt. Dels eftersom skogsindustrin är en mycket stor och viktig arbetsgivare, dessutom på platser där det ofta inte finns så många andra arbetstillfällen, och dels eftersom en lönsam skogsindustri bidrar med stora summor i skatteintäkter till staten.

6.2.3 Förståelseram 3 – Skogen som egendom och landsbygdsutvecklare

Två ledamöter talar främst om skogsindustrin i termer av skogsbruk och skogsägande. Det rör sig alltså om villkoren för enskilda skogsägare, såväl stora bolag som mindre privata skogsägare. Här talas det om vikten av att dessa får disponera sin egendom på det sätt de finner lämpligt, och förtroendet för att skogsskötseln blir ansvarsfull även om den inte är detaljreglerad i lag är stort.

Båda dessa respondenter trycker också i stor utsträckning på industrins roll som arbetsgivare i hela landet, och vikten av att bevara skogsindustrin och de jobb som finns inom den.

En av respondenterna säger sig inte alls tro på de nyare segmenten. Hen tror istället att de produktgrupper som är starkast i dag också kommer att vara de som fortsätter att bära skogsindustrin in i framtiden. Detta är inte något som de här två ledamöterna har gemensamt.

6.3 Vad tänker respondenterna om politikens roll?

Diskussionerna under intervjuerna har cirkulerat kring frågor om huruvida politiken ska ha en styrande eller stödjande roll gentemot skogsindustrin i omställningen till bioekonomi. Generellt så anser de flesta att en blandning av styrning och stöd är lämpligast, men inblandningen av de två varierar mellan respondenterna. Främst så har politikens roll generellt diskuterats, men även den specifika roll som MJU kan spela har tagits upp i varierande grad.

Tre ramverk för hur respondenterna förstår situationen har identifierats. En klar majoritet, sex ledamöter, förespråkar en mer stödjande än styrande politik. Dessa har delats in i två grupperingar baserat på graden av styrning de förespråkar en inblandning av. Två ledamöter förespråkar en primärt aktivt styrande politik, och de utgör därmed en egen förståelseram.

6.3.1 Förståelseram 1 – Stödjande politik

Fyra respondenter var av åsikten att politikens roll primärt bör vara att ge förutsättningar åt industrin, och inte att styra den åt något specifikt håll. Hos de flesta av dessa ledamöter så finns åsikter om att en viss inblandning av styrande politik är nödvändig, exempelvis för att komma bort från fossilberoende inom vissa sektorer. Främst förespråkas dock en i största möjliga utsträckning stödjande politik.

Dessa respondenter är av åsikten att det viktigaste är att politiken ger stöd till industrin, och inte detaljreglerar för mycket. En ledamot uttrycker det som: *”Vi från politikens sida ska ge ansvaret, sen får man produktion. Vi ger förutsättningarna, sen får industrin sköta sig själva.”*

En av ledamöterna säger sig ha upplevt olika trender när det kommer till motsättningen mellan stödjande och styrande politik, och att trenden i dag är mer stödjande, något som ledamoten finner positivt. Hen gör en jämförelse med de regelverk som berör det svenska jordbruket, dessa är mycket mer rigida och styrande vilket enligt denna ledamot har negativa effekter på jordbruket.

En respondent utmärker sig genom att inte nämna någon form av statlig styrning som positiv. Hen säger att det är viktigt att det offentliga inte detaljreglerar för mycket. När den specifika roll MJU spelar diskuteras så pratas det om vikten av att bibehålla skogsvårdslagens devis om frihet under ansvar, och att det är viktigt att se till så att miljömålet inte får bli viktigare än produktionsmålet. En del av diskussionen cirkulerar också kring det att många av de andra ledamöterna i MJU saknar en direkt koppling till de gröna näringarna, vilket ledamoten menar får till följd att politiken tappar verklighetsförankring.

6.3.2 Förståelseram 2 – Stöd med styrande inslag

Två av ledamöterna gav intrycket att de förespråkade en mer påtaglig blandning av stödjande och styrande politik. Styrning sade en av dem till exempel är nödvändigt så att skattesatser läggs så att de styr bort från oönskade saker, som till exempel olja, utan att störa utvecklingen av nya produkter och marknader. För att exemplifiera togs sprit- och tobaksskatter upp, områden där punktbeskattning av oönskade fenomen gett lyckade resultat. Ledamoten nämner också att den styrning som ska finnas bör syfta till att styra bort från användningen av fossila produkter. Det påpekades också specifikt att det är viktigt att teknikneutraliteten från politikens sida bevaras; *”man måste låta många blommor blomma”*.

Den andre ledamoten är till viss del inne på samma spår, hen säger att hen och resten av politiken inte är i en sits där de kan bedöma vilka produkter som kommer att vara de viktiga i framtiden. Med anledning av detta så blir politikens roll att understödja industrins utveckling och att underlätta samverkan mellan industrin och andra aktörer. Stort fokus läggs på vikten av

långsiktiga ramverk för industrin att förhålla sig till, och ledamoten gör en poäng av att sådan styrande politik som kommuniceras offentligt ibland kan kommuniceras mest för att signalera till väljarna vilken inriktning det egna partiet ser som önskvärd på lång sikt.

En av respondenterna sade sig vara av åsikten att en av politikens absolut viktigaste uppgifter är att se till att det finns gynnsamma förutsättningar för företagande. Som en del av detta så nämnde hen vikten av att vidmakthålla en god dialog mellan politik, näringsliv och akademi. När det kommer till MJU specifikt så sade hen att en av deras viktigaste frågor är avvägningen mellan att trygga biologisk mångfald och att skogen ska kunna användas till produktion.

6.3.3 Förståelseram 3 – Styrande politik

Två respondenter förespråkade styrande politik absolut starkast. De ansåg båda att den viktigaste rollen politiken har att fylla är att trygga miljön, och att därmed styra industrin på ett sådant sätt att den inte kan göra för stora ingrepp i skogsmiljön eller släppa ut för mycket växthusgaser.

Precis som en av ledamöterna som nämndes under föregående rubrik så diskuterade en av dessa ledamöter fenomenet teknikneutralitet, något som hen hävdade kunde stå i vägen för innovation. Om inte politiken väljer att gynna specifika produkter eller produktgrupper så finns det enligt denna ledamot en risk att endast det som i dag är storskaligt och kommersiellt gångbart kommer att produceras i framtiden. Med anledning av detta så efterfrågades transparens från industrins sida gentemot politiken, att det som ses som gångbart ska pekas ut så att det kan gynnas av politiken. Ledamoten ansåg också att om politiker ser en lösning de tror på så ska den gynnas genom att ges ”bästa tänkbara förutsättningar”.

Också den andre ledamoten var av åsikten att statlig styrning är något som är nödvändigt för att utveckling ska ske på ett önskvärt vis. Hen beskrev politikens roll som att se till att satta mål uppnås, något som enklast sker med styrmedel av olika slag. En samling mål som diskuterades specifikt var de 16 svenska miljömålen, och ledamoten påpekade att dessa är mål som är överenskomna i demokratisk anda och som därmed måste uppnås. Röster som hävdar att målen är motsägelsefulla eller kan missgynna företag, eller hela branscher, ansåg hen får lov att acceptera att målen måste uppnås. Ledamoten beskrev utöver detta också en skatt på koldioxidutsläpp som ett av de viktigaste och bästa styrmedel som politiken har att tillgå.

Angående MJU:s specifika roll så talade båda dessa respondenter om vikten av att skogsvårdslagen ska främja ett hållbart skogsbruk. Båda ansåg att lagen behöver skrivas om, och eventuellt också underordnas miljöbalken.

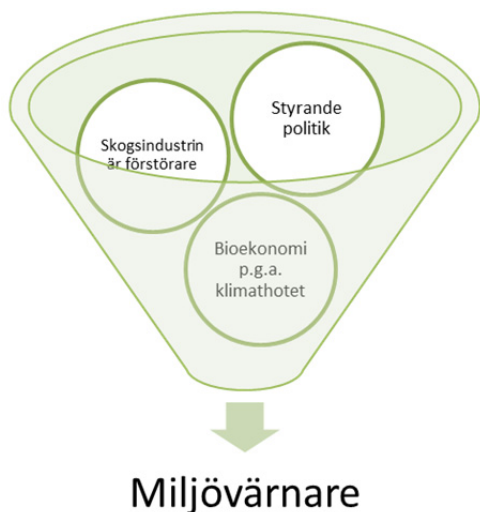
6.4 Gruppering enligt ramanalys

Baserat på de svar som givits på de tre ovanstående frågorna så kan fyra solida grupperingar av respondenter formeras. Grupperna har formerats genom att para ihop de ledamöter som givit liknande svar på alla tre forskningsfrågorna. Alla grupper består av två respondenter, vilket är en slump och inte en följd utav någon medveten gruppbildningsstrategi.

6.4.1 Miljövärnarna

Dessa två respondenter skiljer sig starkast från de övriga. Båda uppvisar ett starkt miljöfokus med liten hänsyn till detta fokus påverkan på industrins förutsättningar. I båda intervjuerna har det talats om att miljön och dess ekologiska status är viktigare än företagen och deras ekonomiska dito. Detta särskiljer de här två respondenterna från de övriga, som i större omfattning vill se en jämvikt mellan miljö och industri.

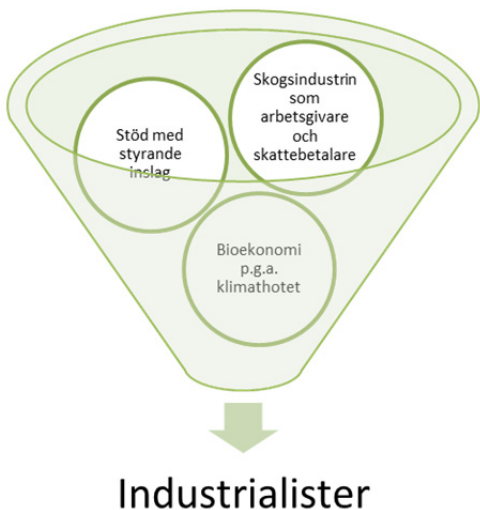
Båda de här respondenterna förespråkar också en starkt styrande politik. De har båda fört resonemang vars innebörd är att politiken sätter mål som industrin sedan skall uppnå, och att det är viktigt industrin inte har för stort inflytande över den politiska beslutsprocessen.

Figur 2. Grupperingen Miljövärnarna, och deras svar på forskningsfrågorna.

6.4.2 Industrialisterna

Två respondenter urskiljer sig i den meningen att de i större utsträckning än de andra värdesätter sådana saker som skatteintäkter och jobbskapande. De har också en ytterligare sak gemensamt, sin vilja att kompromissa. Om en skulle få för sig att placera ut alla respondenter på en kontinuerlig skala där de som förespråkar styrande politik befinner sig i ena änden och de som förespråkar stödjande politik befinner sig i den andra, då skulle dessa två placera sig i mitten. Båda pratar om vikten av välgjorda avvägningar mellan styrning och stödgivning.

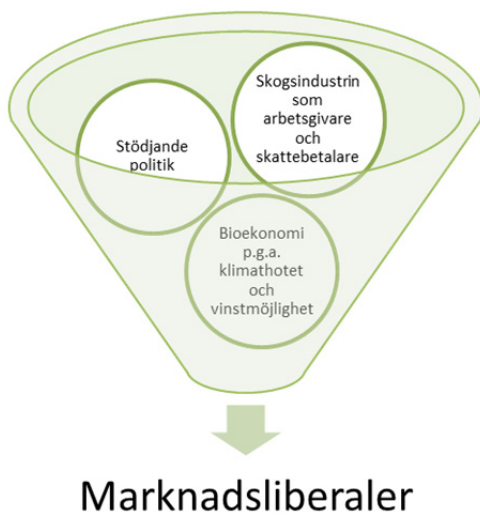

Figur 3. Grupperingen Industrialisterna, och deras svar på forskningsfrågorna.

6.4.3 Marknadsliberalerna

Två respondenter särskiljer sig som de med störst tro på marknadens och industrins kraft att själv lösa alla problem den står inför, förutsatt att politiken håller sig ur vägen. Dessa ledamöter pratade bägge två om vikten av att industrin skall få styra sig själv, och att politiken endast skall ge långsiktiga ramverk att agera inom. Politikens roll förefaller enligt dem båda

vara att hålla sig ur vägen för industrins utveckling, detta för att inte hindra sådan innovation som kan underlätta omställningen till bioekonomi. I diskussionerna så fokuserade de dessutom just på industrin och dess roll, inte på skogsbruket.

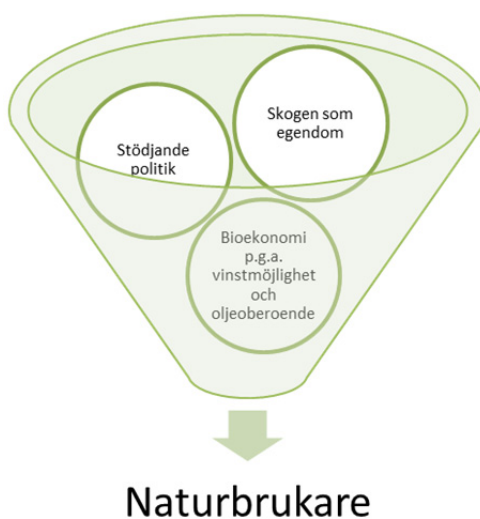

Figur 4. Grupperingen Marknadsliberalerna, och deras svar på forskningsfrågorna.

6.4.4 Naturbrukarna

Dessa två särskiljer sig i den meningen att deras resonemang primärt utgår ifrån skogsbruket, eller kanske ännu hellre *skogsbrukaren*. Det talas mycket om skogsägarens villkor, och vilka marknader som finns att agera på för denne. Den ene har något större industrifokus än den andre, men de rör sig ändå i samma tankebanor, och resonerar på liknande sätt kring de villkor som ska finnas för skogsindustrin. De pratar båda två om att det är viktigt att det är enkelt att bruka skogen, och att det är av stor vikt att politiken inte detaljreglerar för mycket.

I den utsträckning de här ledamöterna pratar omställning från fossil till biobaserad ekonomi så tar de båda upp att det kan finnas en poäng i att använda de naturresurser vi har i Sverige istället för att vara i beroendeställning till oljeproducerande länder. Det perspektivet överskuggas hos de andra respondenterna av resonemang om klimatförändringarna med en omställning.

Figur 5. Grupperingen Naturbrukarna, och deras svar på forskningsfrågorna.

8 Diskussion

Syftet med den här studien har varit att kartlägga riksdagspolitikernas syn på begreppet bioekonomi, och deras inställningar till skogsindustrins roll i bioekonomin. Baserat på detta syfte formulerades sedan mer konkreta forskningsfrågor.

Det här kapitlet kommer att diskutera studiens resultat i förhållande till syfte och frågeställningar samt dessutom föreslå vidare forskning inom det studerade området.

8.1 Resultatdiskussion

Det förefaller vara så att respondenternas syn på, eller förståelse av, begreppet bioekonomi inte varierar särskilt mycket sett till definitionen av begreppet. Det faktum att alla respondenter är mer eller mindre överens om *vad* det är som diskuteras medför att det finns en bra grund att stå på inför framtiden. Dock så pekar studiens resultat också på att det trots konsensus om ordets betydelse finns mycket varierade uppfattningar om dess politiska innebörd. Frågor där det finns tydliga konfliktlinjer inom gruppen av respondenter rör exempelvis huruvida bioekonomin överhuvudtaget är nödvändig, hur staten ska agera för att bioekonomin ska realiseras och också hur företagen ska agera för att bioekonomin ska realiseras.

Det kan också ses en viss skillnad i vilket fokus som läggs i begreppet av olika aktörer, där ligger dock den stora skillnaden inte inom gruppen av respondenter utan mellan respondentgruppen och industrin. Stora delar av respondentgruppen säger sig förstå bioekonomi som något som består av nya produkter och marknader, till skillnad från industrin som gärna inkluderar hela sin verksamhet i definitionen av bioekonomi.

När det gäller frågan om huruvida bioekonomin är nödvändig kan som tidigare nämnts två tydliga grupper urskiljas, de som säger att en bioekonomi är nödvändig för att rädda klimatet och den ensamme ledamot som hävdar att klimathotet är överdrivet. Just frågan om klimathotet är central i flera respondenters resonemang, just för att det är klimathotet och utsläppet av växthusgaser från fossila källor som driver behovet av en växande bioekonomi enligt flertalet respondenter.

Att det uppstår olika politiska kontroverser är alltså inte konstigt givet att de olika aktörerna har diametralt olika syn på den mycket heta frågan om klimathotet. För somliga respondenter så förefaller hotet om ett förändrat klimat helt överskugga andra frågor, för en del är det likställt med många andra viktiga frågor, och för en så är det en fråga som inte är av någon större vikt. I den kontexten så uppstår lätt kontrovers vid diskussioner som handlar om områden som har stark påverkan på klimatfrågan, exempelvis skogsindustriella frågor, eftersom besluts implikationer kan anses olika grava av olika ledamöter.

En slutsats som kan dras av de resonemang som förs är att alla respondenter som ser klimatförändringar som ett reellt hot också ser en utökad bioekonomi som ett sätt att motarbeta dessa. I det fall den respondent som beskriver sig som klimatskeptiker skulle ändra åsikt om klimathotet så är det alltså rimligt att anta att hen också skulle ändra attityd till bioekonomifrågan.

I frågan om politikens roll i omställningen är respondentgruppen tudelad, där den ena delen anser att det är viktigt med en stark stat som pekar ut riktningen och den andra delen av gruppen ser det som centralt att industrin får peka ut riktningen för sig själv. Den variation

som finns är egentligen begränsad till att två respondenter som förespråkar en relativt svag statlig styrning ändå påpekar att det är viktigt att styrningen finns där, för att styra bort från oönskad utveckling. En sammanvägd bedömning ger vid hand att sex av åtta respondenter egentligen förespråkar att politiken skall ge förutsättningar för, men inte detaljreglera, industrin, samtidigt som två är av rakt motsatt åsikt.

Även det här är ett område där respondenterna har så pass disparata åsikter om vilken roll staten bör spela att det kan ligga till grund för politisk kontrovers. Detta eftersom somliga anser att det är ett mål i sig att minimera statens och politikens inflytande, och andra är av åsikten att en stor stat är en garant för en trygg samhällsutveckling.

Intressant att notera när det gäller synen på MJU och den roll det specifika utskottet spelar i förutsättningsgivandet för skogsindustrin är att endast två respondenter nämner råvaruförsörjningen till industrin i sina svar. Att det utskott som hanterar skogsbruksfrågor på ett mycket direkt sätt påverkar industrins råvarusituation står utom tvivel. Det är alltså antagligen så att det från ett antal ledamöters sida antingen saknas insikt i, eller reflektion kring, den roll skogsbrukets förutsättningar spelar i den skogsindustriella förädlingskedjan. Denna slutsats kan dras eftersom en utökad skogsindustriell förädling, förändringar i skogsbrukets förutsättningar och minskat virkesuttag ur skogen förespråkas på samma gång.

Även frågan om vilken roll skogsindustrin kan spela i bioekonomin är omtvistad, kanske mer så än de andra frågorna. En av de största meningsskiljaktigheterna inom respondentgruppen handlar om skogsbruket och dess miljöpåverkan. De ledamöter som klassats in i gruppen *Miljövärnarna* förefaller vara av åsikten att dagens storskaliga skogsbruk har en negativ inverkan på skogsmiljön, ledamöterna i gruppen *Naturbrukarna* är av motsatt åsikt, nämligen att ett brukande av skogen i grunden är en bra sak.

Även i senare steg utav den skogsindustriella förädlingskedjan finns olika åsikter om vad industrin bör ägna sig åt. De ledamöter som förespråkar ett litet skogsbruk, eftersom de anser att skogsbruket skadar miljön, är generellt också av åsikten att den skogsindustriella produktion som ska finnas bör vara högförädlade. Detta för att de ekonomiska värden som finns inte helt ska försvinna. Det är dock en lägre prioriterad fråga än just att minska skogsbrukets omfattning. Övriga ledamöter talar ofta om de möjligheter som finns att med produkter baserade på skoglig råvara kunna substituera fossila produkter, exempelvis i den petrokemiska industrin.

I ovanstående resonemang kan ses ytterligare en grund för politisk kontrovers. Respondenterna har återigen diametralt motstående åsikter om skogsbruket, i det här fallet finns den starkaste motsättningen i synen på ägande- och brukanderätt. I gruppen *Miljövärnarna* resoneras det i svaren på ett sätt som antyder att ägande- och brukanderätten endast sträcker sig till en viss gräns, där sedan det allmännas intresse blir viktigare. *Naturbrukarna* däremot svarar på ett sätt som antyder att ägande- och brukanderätten är högre prioriterad än andra frågor. Där *Miljövärnarna* då hävdar att det finns en risk att miljön förstörs om inte lagliga hinder för det införs så är *Naturbrukarna* av åsikten att det ligger i ägarens eget intresse att värna det hen äger, och därför inte förstöra det. Här ses en grundläggande skillnad i perceptionen av markägare, där en av grupperingarna har ett lågt förtroende för deras eget ansvarstagande, och den andra ett mycket högt förtroende för detta.

Sammanfattningsvis så kan de politiska förutsättningarna för en grön omställning av samhällsekonomin, och skogsindustrin, sägas vara goda. Det finns en stark vilja inom stora

delar av respondentgruppen att minska beroendet av fossila råvaror, och alla respondenter är överens om att skogsindustrin har en mycket viktig roll att spela i denna omställning. Medlen för att nå detta mål är som synes inte något som respondenterna är överens om, inte heller skälen till att målet är önskvärt att nå finns någon fullständig konsensus om inom gruppen. Detta innebär dock endast att det finns saker att arbeta på, inte att omställningen är omöjliggjord. Uppfattningen att en omställning är önskvärd hos en majoritet av ledamöterna är en bra grund att stå på för vidare diskussioner dem emellan. Meningskiljaktigheter om detaljer bör kunna överkommas genom politiska lösningar. Hade situationen varit en annan, exempelvis att någon eller några ansett att bioekonomin var helt meningslös, så hade de politiska förutsättningarna för en omställning varit helt andra.

I konstruktionen utav förståelseramar så har, som nämns i ovanstående kapitel, två respondenter placerats i varje gruppering, något som skett mer av slump än genom medveten strategi. Det måste dock poängteras att det förekommer viss överlappning mellan grupperingarna, och att det också finns åsiktsskillnader inom dem.

Det tydligaste exemplet på skillnader inom en gruppering är i den grupp som kallas *Naturbrukarna*, där attityden gentemot klimathotet, och därmed skälen till behovet av bioekonomi, är skilda. Överlappning mellan grupperingarna förekommer som sagt också, inte minst då det gäller just respondenternas syn på klimathotet och dess pådrivande funktion för utvecklingen av bioekonomin. Även då det gäller politikens roll så finns en viss överlappning mellan grupperingarna. Detta eftersom fyra av åtta respondenter var eniga om att politikens roll primärt är att stödja industrin i dess utveckling. Dessa fyra respondenter fördelar sig sedan på två olika grupperingar.

Trots ovannämnda överlappningar mellan, och skillnader inom, grupperingar så bedöms de konstruerade grupperingarna vara just så solida som ambitionen var att de skulle bli. Att beskriva varje respondents perspektiv är givetvis möjligt, men av de skäl som nämns i metodkapitlet så bedöms det inte vara önskvärt. Istället så har grupperingar satts ihop på ett sådant vis att det går att säga att företrädarna inom respektive gruppering har liknande perspektiv, om än inte fullt ut samma åsikter.

En faktor som bör beaktas i sammanhanget är att den som konstruerar ramar och analyserar resonemang inte helt kan frigöra sig från sina egna värderingar och perspektiv. Detta innebär att beskrivningarna av respondenternas perspektiv i detta arbete är förstådda genom författarens eget perspektiv. Ambitionen har dock varit att inte låta personliga åsikter eller värderingar påverka resonemang eller slutsatser i uppsatsen.

8.2 Vidare forskning

Den här studien ger en överblick över de attityder gentemot bioekonomins utveckling som finns representerade i riksdagens miljö- och jordbruksutskott. Intressant att studera vidare med samma metodik som i denna studie skulle vara dels ledamöterna i riksdagens övriga utskott, kanske framförallt näringsutskottet, och dessutom de politiska aktörer som står utanför riksdagen, såsom icke-statliga och andra organisationer.

Eftersom klimathotet är aktuellt på den internationella politiska agendan så skulle det också vara intressant att undersöka attityder till skogsindustrins roll i bioekonomin bland internationella aktörer. Det skulle också vara mycket relevant med tanke på att den svenska skogsindustrin är en exporterande industri, som därför har intresse i att kunna exportera sina produkter till andra marknader än den svenska.

9 Slutsatser

Baserat på arbetets syfte så går det att dra ett antal slutsatser om svenska riksdagspolitikerns attityder till skogsindustrins roll i bioekonomin. Först och främst så bör det konstateras att attityderna är varierade, och att respondenterna kan grupperas i fyra grupper baserat på sina åsikter om industrins roll i bioekonomin. Dessa grupper, som baseras på svaren på studiens forskningsfrågor, är följande:

- Miljövärnarna
- Marknadsliberalerna
- Industrialisterna
- Naturbrukarna

Den mest framträdande slutsatsen i arbetet är att det inte råder total konsensus om svaret på någon av arbetets forskningsfrågor. Dock så finns en majoritet för följande påståenden bland respondenterna:

- Bioekonomin är värd att utvecklas mot, framförallt för att undvika klimathotet
- Skogsindustrin kan i denna utveckling bidra med nya produkter som kan substituera fossila produkter
- Politikens roll i omställningen är att ge industrin goda och långsiktiga förutsättningar att utvecklas, utan att påverka innovationen i någon riktning

Referenser

- 6, P., 2005. What's in a frame? Social organization, risk perception and the sociology of knowledge. *Journal of Risk Research*, 8(2), s. 91-118.
- Backlund, B. & Nordström, M., 2014. *Nya produkter från skogsråvara - En översikt av läget 2014*, Stockholm: Innventia.
- Beland Lindahl, K. & Erik, W., 2012. Future forests: Perceptions and strategies of key actors. *Scandinavian Journal of Forest Research*, s. 154-163.
- Beland Lindahl, K. & Westholm, E., 2010. Food, Paper, Wood or Energy? Global Trends and Future Swedish Forest Use. *Forests*, Volume 2, s. 51-65.
- Bryman, A., 2008. *Social Research Methods*. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press.
- Centerpartiet, 2014. *Skog*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.centerpartiet.se/var-politik/alla-fragor/jordbruk-jakt-och-fiske/skog/>
[Hämtad 02 02 2015].
- Engström, C., 2015. *Bioekonomins förutsättningar*. Stockholm: SP Processum.
- Erlandsson, E. et al., 2014. *Utveckla hela landet*, s.l.: s.n.
- Europakommissionen, 2012. *Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions - Innovating for Sustainable Growth: A Bioeconomy for Europe*. Bryssel: European Commission.
- Folkpartiet, 2014. *En grön liberal politik för ett hållbart samhälle*, Stockholm: Folkpartiet.
- Formas; Vinnova; Energimyndigheten, 2012. *Swedish Research and Innovation Strategy for a Bio-based Economy*, Stockholm: Formas.
- Furubo, J.-E., 2007. Policy Analysis and Evaluation in Sweden: Discovering the Limits of the Rationalistic Paradigm. In: J. Rabin, ed. *Handbook of Public Policy Analysis*. Boca Raton: Taylor & Francis Group, s. 571-586.
- Grant, R. M., 2010. *Contemporary Strategy Analysis*. 7th ed. West Sussex: John Wiley & Sons Ltd..
- Hannerz, M., Nohrstedt, H.-Ö. & Roos, A., 2014. Research for a bio-based economy in the forest sector – a Nordic example. *Scandinavian Journal of Forest Research*.
- Hetemäki, L., Lindner, M., Mavsar, R. & Korhonen, M., 2014. *Future of the European Forest-Based Sector - Structural changes towards bioeconomy*, Joensuu: European Forest Institute.
- Holm, J. et al., 2014. *2014/15:848 Naturen - grunden för vår välfärd*, s.l.: s.n.
- Hysing, E., 2009. Statslös samhällsstyrning? - Governance i svensk skogspolitik. In: G. Hedlund & S. Montin, eds. *Governance på svenska*. Stockholm: Författarna och Santérus Academic Press Sweden, s. 107-124.
- Innventia, 2015. *Aktuella Projekt*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.innventia.com/sv/Exempel-pa-projekt/Aktuella-projekt/>
[Accessed 28 01 2015].
- Johansson, A., 2014. *Varför vi älskar att hata kalhyggen*. [Online]
Tillgänglig på: <http://skogsaktuellt.se/?p=45479&m=1422&pt=108&content=article>
[Hämtad 09 02 2015].
- Kleinschmit, D. et al., 2014. Shades of green: a social scientific view on bioeconomy in the forest sector. *Scandinavian Journal of Forest Research*.
- Kleinschmit, D., Ingemarsson, F. & Holmgren, S., 2012. Research on forest policy in Sweden - Review. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 27(27), s. 120-129.
- Kristdemokraterna, 2014. *Bevara den biologiska mångfalden*. Stockholm: Kristdemokraterna.
- Kvale, S. & Brinkmann, S., 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2 ed. Lund: Studentlitteratur.
- Landsbyggsdepartementet, 2013. *Nationellt Skogsprogram*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.regeringen.se/sb/d/15328/a/229213>
- Larsson, S., Lundmark, T., Mårald, E. & Sandström, C., 2014. *Förstudie om det Nationella Skogsprogrammets dialogprocess*, Umeå: Future Forests.
- LRF, 2015. *LRF välkomnar satsningarna på biobaserad samhällsekonomi*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.lrf.se/mitt-lrf/nyheter/riks/2015/lrf-valkomnar-satsningarna-pa-biobaserad-samhallsekonomi/>
- Motion 2009/10: MJ371, 2009. *Vårt beroende av ekosystemtjänster*, Stockholm: Miljöpartiet.
- Motion 2012/13: MJ453, 2012. *Utgiftsområdena 20 Allmänna miljö- och naturvård samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel*, Stockholm: Miljöpartiet.
- Normark, E., 2015. *Konsten att odla skog - Holmens väg till ett uthålligt skogsbruk*. Örnsköldsvik: Holmen Skog.
- Nylander, J., 2013. *Vårt tredje jobb borta på pappersbruken*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.svt.se/nyheter/ekonomi/vart-tredje-jobb-borta-pa-pappersbruken>
[Hämtad 28 01 2015].

- Piattoni, S., 2009. *Multi-level Governance in the EU. Does it Work?*. Boston, Massachusetts Institute of Technology.
- Riksskogstaxeringen, 2013. *Tillväxt*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.slu.se/skogsstatistik/tillvaxt>
[Accessed 09 02 2015].
- Ryan, C. & Gamson, W. A., 2009. Are Frames Enough. In: B. Publishing, ed. *The Social Movements Reader: Cases and Concepts*. West Sussex: John Wiley & Sons ltd., pp. 167-172.
- Sandahl, J. et al., 2015. *Staten måste sluta avverka sin egen skyddsvärda skog*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.dn.se/debatt/staten-maste-sluta-avverka-sin-egen-skyddsvarda-skog/>
[Hämtad 09 02 2015].
- Schön, D. & Rein, M., 1994. *Frame Reflection: Toward the resolution of Intractable Policy Controversies*. New York: Basic Books.
- SFS1994:1776, 2014. *Lag om skatt på energi*. 2014:1496 ed. Stockholm: Svensk Författningssamling.
- Silverman, D., 2010. *Doing Qualitative Research*. 3 ed. London: Sage Publications Ltd..
- Skogforsk, LRF, Skogsstyrelsen, 2013. *Trakthyggesbruk*. [Online]
Tillgänglig på:
<http://www.kunskapdirekt.se/sv/KunskapDirekt/Avverka/Grunder/Avverkningsformer/Trakthyggesbruk/>
- Skogsindustrierna, 2012. *Skogsindustrin - Motorn i en hållbar bioekonomi*, Stockholm: Skogsindustrierna.
- Skogsindustrierna, 2013. *Karta över medlemmar och produkter*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.skogsindustrierna.org/om-skogsindustrierna/medlemmar/medlemskarta>
[Hämtad 03 02 2015].
- Skogsindustrierna, 2014. *Så går det för skogsindustrin*, Stockholm: Skogsindustrierna.
- Skogsindustrierna, 2015. *Skogsindustriernas årsskrift 2014*, Stockholm: Skogsindustrierna.
- Socialdemokraterna, 2014. *Socialdemokraterna politik för fler jobb på landsbygden*, s.l.: Socialdemokraterna.
- Staffas, L., Hansen, K., Sidvall, A. & Munthe, J., 2015. *Råvaruströmmar från skogen - tillgång och samband*, Stockholm: IVL - Svenska Miljöinstitutet.
- Sveriges Riksdag, 2015. *Så arbetar utskotten*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.riksdagen.se/sv/Sa-funkar-riksdagen/Sa-arbetar-utskotten/>
[Hämtad 05 02 2015].
- Sveriges Riksdag, 2015. *Så funkar riksdagen*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.riksdagen.se/sv/Sa-funkar-riksdagen/>
[Hämtad 05 02 2015].
- Wikström, P., 2008. *Jämförelse av ekonomi och produktion mellan trakthyggesbruk och blädning i skitad granskog*, Jönköping: Skogsstyrelsen.
- Vänsterpartiet, 2013. *Landsbygdspolitisk Plattform*, s.l.: Vänsterpartiet.
- Zaremba, M., 2012. *Skogen vi ärvde*. [Online]
Tillgänglig på: <http://www.dn.se/stories/stories-kultur/skogen-vi-arvde/>
[Hämtad 09 02 2015].

Bilagor

Bilaga 1. Förfrågan till tilltänkta respondenter

Hej NN,

Mitt namn är Marcus Sydh Göransson, och jag läser för nuvarande sista året på jägmästarprogrammet med inriktning mot skogsindustriell ekonomi i Uppsala. Under vårterminen så kommer jag att skriva mitt exjobb med inriktning mot skogspolitik, och det är med anledning av detta jag kontaktar dig!

Frågeställningen för mitt arbete är hur riksdagspolitiker ser på skogens och skogsindustrins roll i bioekonomin. För att besvara denna frågeställning så är min plan att intervjua folkvalda politiker med en tydlig miljö-/skogsprägel från alla riksdagspartier. Uppdragsgivare för detta exjobb är Skogsindustrierna, men uppsatsens objektivitet garanteras av att jag skriver åt SLU, närmare bestämt institutionen för skogens produkter.

Tror du att det finns någon möjlighet för dig att medverka på en sådan intervju? Intervjun bör ta mellan 60 och 90 minuter, och kan genomföras i Stockholm, Uppsala eller på annan mellansvensk ort som passar in i ditt schema. För mig passar det absolut bäst att genomföra intervjuer under mars månad, men jag kan även tänka mig mitten/slutet av februari eller den första veckan i april. Kom gärna med förslag som passar dig!

Jag är fullt medveten om att situationen är exceptionell givet den senaste tidens händelser, men jag hoppas trots detta att du kan finna tid i ditt schema för att ställa upp på en intervju, jag tror att det kan vara givande för oss båda! Givetvis så kommer du, om du så önskar, att få läsa igenom mitt nedskrivna material innan publikation.

Mvh
Marcus Sydh Göransson
Jägmästarkurs 10/15
070-3175141

Bilaga 2. Intervjumall

1. Vad menar svenska riksdagspolitiker i miljö- och jordbruksutskottet då de talar om bioekonomin eller en biobaserad ekonomi?

- a. Har du hört/är bekant med uttrycket bioekonomi? Hur definierar du isf bioekonomi?
- aa. Hur ser du på begreppet bioekonomi?
- b. Vilka förutsättningar för bioekonomi skulle du säga att vi har i Sverige?
- bb. Hur vill du att utvecklingen mot bioekonomi ska ske?

2. Hur ser svenska riksdagspolitiker i MJU på skogsindustrins roll i bioekonomin?

- a. Vilken är och bör vara skogsindustrins roll i det svenska samhället?
- b. Vad ska vi ha skogen till i framtiden?
- bb. Hur vill du att skogsindustrin ska utvecklas inom bioekonomin?
- bbb. Tycker du att Skogsindustrin förmedlar ”rätt” budskap? Lever de som de lär?
- bbbb. Mot bakgrund av den senaste tidens negativa utveckling på marknaderna för papper; hur ser du på skogsindustrins utveckling framöver?
- c. Var anser du att ansvaret för skogsindustrins utveckling ligger?
- cc. Hur bör ansvaret fördelas? Vilken är politikens roll?
- ccc. Vad kan, och bör, politiken (kanske till och med respondenten själv) göra för att underlätta omställningen till en biobaserad ekonomi?

3. Hur ser svenska riksdagspolitiker i MJU på sin egen roll i skapandet av förutsättningar för industrin?

- a. I egenskap av ledamot i MJU, hur ser du på din egen roll i skapandet av förutsättningar för skogsindustrins utveckling?
- b. I vilken utsträckning skulle du säga att ni inom MJU hanterar skogsindustrifrågor?
- c. Tycker du att det inom den svenska skogspolitiken finns en helhetssyn på skogsindustrin, ”från planta till plank”, eller ses industri och skogsbruk som skilda fenomen?
- cc. Hur tycker du att skogsvårdslagens jämställda miljö- och produktionsmål fungerar?
- ccc. Bör de kompletteras/skrivas om/prioriteras om?
- cccc. Om ja, hur och varför?

4. Stämmer politikernas syn på skogsindustrins roll i bioekonomin överens med industrins egna mål och visioner?

- a. Hur uppfattar du att samarbetet mellan stat, industri och andra intressenter fungerar i den politiska utvecklingen?
- aa. Skogsprogrammet är den tilltänkta primära arenan för detta.
- aaa. Vilka frågor tycker du att industrin bör fokusera på?

Har du något övrigt att tillägga?

Publications from The Department of Forest Products, SLU, Uppsala

Rapporter/Reports

1. Ingemarson, F. 2007. De skogliga tjänstemännens syn på arbetet i Gudruns spår. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
2. Lönnstedt, L. 2007. *Financial analysis of the U.S. based forest industry*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
4. Stendahl, M. 2007. *Product development in the Swedish and Finnish wood industry*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
5. Nylund, J-E. & Ingemarson, F. 2007. *Forest tenure in Sweden – a historical perspective*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
6. Lönnstedt, L. 2008. *Forest industrial product companies – A comparison between Japan, Sweden and the U.S.* Department of Forest Products, SLU, Uppsala
7. Axelsson, R. 2008. Forest policy, continuous tree cover forest and uneven-aged forest management in Sweden's boreal forest. Licentiate thesis. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
8. Johansson, K-E.V. & Nylund, J-E. 2008. NGO Policy Change in Relation to Donor Discourse. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
9. Uetimane Junior, E. 2008. Anatomical and Drying Features of Lesser Known Wood Species from Mozambique. Licentiate thesis. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
10. Eriksson, L., Gullberg, T. & Woxblom, L. 2008. Skogsbruksmetoder för privatskogs-brukaren. *Forest treatment methods for the private forest owner*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
11. Eriksson, L. 2008. Åtgärdsbeslut i privatskogsbruket. *Treatment decisions in privately owned forestry*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
12. Lönnstedt, L. 2009. *The Republic of South Africa's Forests Sector*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
13. Blicharska, M. 2009. *Planning processes for transport and ecological infrastructures in Poland – actors' attitudes and conflict*. Licentiate thesis. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
14. Nylund, J-E. 2009. *Forestry legislation in Sweden*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
15. Björklund, L., Hesselman, J., Lundgren, C. & Nylinder, M. 2009. Jämförelser mellan metoder för fastvolymbestämning av stockar. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
16. Nylund, J-E. 2010. *Swedish forest policy since 1990 – reforms and consequences*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
17. Eriksson, L., m.fl. 2011. Skog på jordbruksmark – erfarenheter från de senaste decennierna. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
18. Larsson, F. 2011. Mätning av bränsleved – Fastvolym, torrhalt eller vägning? Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
19. Karlsson, R., Palm, J., Woxblom, L. & Johansson, J. 2011. Konkurrenskraftig kundanpassad affärsutveckling för lövträ - Metodik för samordnad affärs- och teknikutveckling inom leverantörskedjan för björkämnen. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
20. Hannerz, M. & Bohlin, F., 2012. Markägares attityder till plantering av poppel, hybridasp och *Salix* som energigrödor – en enkätundersökning. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
21. Nilsson, D., Nylinder, M., Fryk, H. & Nilsson, J. 2012. Mätning av grotflis. *Measuring of fuel chips*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
22. Sjöstedt, V. 2013. *The Role of Forests in Swedish Media Response to Climate Change – Frame analysis of media 1992-2010*. Licentiate thesis. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
23. Nylinder, M. & Fryk, H. 2014. Mätning av delkvistad energived. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala

Examensarbeten/Master Thesis

1. Stangebye, J. 2007. Inventering och klassificering av kvarlämnad virkesvolym vid slutavverkning. *Inventory and classification of non-cut volumes at final cut operations*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
2. Rosenquist, B. 2007. Bidragsanalys av dimensioner och postningar – En studie vid Vida Alvesta. *Financial analysis of economic contribution from dimensions and sawing patterns – A study at Vida Alvesta*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
3. Ericsson, M. 2007. En lyckad affärsrelation? – Två fallstudier. *A successful business relation? – Two case studies*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
4. Ståhl, G. 2007. Distribution och försäljning av kvalitetsfuru – En fallstudie. *Distribution and sales of high quality pine lumber – A case study*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
5. Ekholm, A. 2007. Aspekter på flyttkostnader, fastighetsbildning och fastighetstorlekar. *Aspects on fixed harvest costs and the size and dividing up of forest estates*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
6. Gustafsson, F. 2007. Postningsoptimering vid sönderdelning av fura vid Sätters Ångsåg. *Saw pattern optimising for sawing Scots pine at Sätters Ångsåg*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
7. Götherström, M. 2007. Följdeckter av olika användningssätt för vedrävara – en ekonomisk studie. *Consequences of different ways to utilize raw wood – an economic study*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
8. Nashr, F. 2007. *Profiling the strategies of Swedish sawmilling firms*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
9. Högsborn, G. 2007. Sveriges producenter och leverantörer av limträ – En studie om deras marknader och kundrelationer. *Swedish producers and suppliers of glulam – A study about their markets and customer relations*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
10. Andersson, H. 2007. *Establishment of pulp and paper production in Russia – Assessment of obstacles*. Etablering av pappers- och massaproduktion i Ryssland – bedömning av möjliga hinder. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
11. Persson, F. 2007. Exponering av trägolv och lister i butik och på mässor – En jämförande studie mellan sport- och bygghandeln. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
12. Lindström, E. 2008. En studie av utvecklingen av drivningsnett i skogsbruket. *A study of the net conversion contribution in forestry*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
13. Karlhager, J. 2008. *The Swedish market for wood briquettes – Production and market development*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
14. Höglund, J. 2008. *The Swedish fuel pellets industry: Production, market and standardization*. Den Svenska bränslepelletsindustrin: Produktion, marknad och standardisering. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
15. Trulson, M. 2008. Värmebehandlat trä – att inhämta synpunkter i produktutvecklingens tidiga fas. *Heat-treated wood – to obtain opinions in the early phase of product development*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
16. Nordlund, J. 2008. Beräkning av optimal batchstorlek på gavelspikningslinjer hos Vida Packaging i Hestra. *Calculation of optimal batch size on cable drum flanges lines at Vida Packaging in Hestra*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
17. Norberg, D. & Gustafsson, E. 2008. *Organizational exposure to risk of unethical behaviour – In Eastern European timber purchasing organizations*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
18. Bäckman, J. 2008. Kundrelationer – mellan Setragroup AB och bygghandeln. *Customer Relationship – between Setragroup AB and the DIY-sector*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
19. Richnau, G. 2008. *Landscape approach to implement sustainability policies? - value profiles of forest owner groups in the Helgeå river basin, South Sweden*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
20. Sokolov, S. 2008. *Financial analysis of the Russian forest product companies*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
21. Färlin, A. 2008. *Analysis of chip quality and value at Norske Skog Pisa Mill, Brazil*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
22. Johansson, N. 2008. *An analysis of the North American market for wood scanners*. En analys över den Nordamerikanska marknaden för träscannern. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
23. Terzieva, E. 2008. *The Russian birch plywood industry – Production, market and future prospects*. Den ryska björkplywoodindustrin – Produktion, marknad och framtida utsikter. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
24. Hellberg, L. 2008. Kvalitativ analys av Holmen Skogs internprissättningsmodell. *A qualitative analysis of Holmen Skogs transfer pricing method*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala

25. Skoglund, M. 2008. Kundrelationer på Internet – en utveckling av Skandias webbplats. *Customer relationships through the Internet – developing Skandia's homepages*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
26. Hesselman, J. 2009. Bedömning av kunders uppfattningar och konsekvenser för strategisk utveckling. *Assessing customer perceptions and their implications for strategy development*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
27. Fors, P-M. 2009. *The German, Swedish and UK wood based bio energy markets from an investment perspective, a comparative analysis*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
28. Andrä, E. 2009. *Liquid diesel biofuel production in Sweden – A study of producers using forestry- or agricultural sector feedstock*. Produktion av förnyelsebar diesel – en studie av producenter av biobränsle från skogs- eller jordbrukssektorn. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
29. Barrstrand, T. 2009. Oberoende aktörer och Customer Perceptions of Value. *Independent actors and Customer Perception of Value*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
30. Fällidin, E. 2009. Påverkan på produktivitet och produktionskostnader vid ett minskat antal timmerlängder. *The effect on productivity and production cost due to a reduction of the number of timber lengths*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
31. Ekman, F. 2009. Stormskadornas ekonomiska konsekvenser – Hur ser försäkringsersättningsnivåerna ut inom familjeskogsbruket? *Storm damage's economic consequences – What are the levels of compensation for the family forestry?* Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
32. Larsson, F. 2009. Skogsmaskinföretagarnas kundrelationer, lönsamhet och produktivitet. *Customer relations, profitability and productivity from the forest contractors point of view*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
33. Lindgren, R. 2009. Analys av GPS Timber vid Rundviks sågverk. *An analysis of GPS Timber at Rundvik sawmill*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
34. Rådberg, J. & Svensson, J. 2009. Svensk skogsindustris framtida konkurrensfördelar – ett medarbetarperspektiv. *The competitive advantage in future Swedish forest industry – a co-worker perspective*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
35. Franksson, E. 2009. Framtidens rekrytering sker i dag – en studie av ingenjörstudenters uppfattningar om Södra. *The recruitment of the future occurs today – A study of engineering students' perceptions of Södra*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
36. Jonsson, J. 2009. *Automation of pulp wood measuring – An economical analysis*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
37. Hansson, P. 2009. *Investment in project preventing deforestation of the Brazilian Amazonas*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
38. Abramsson, A. 2009. Sydsvenska köpsågverksstrategier vid stormtimmerlagring. *Strategies of storm timber storage at sawmills in Southern Sweden*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
39. Fransson, M. 2009. Spridning av innovationer av träprodukter i byggvaruhandeln. *Diffusion of innovations – contrasting adopters views with non adopters*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
40. Hassan, Z. 2009. *A Comparison of Three Bioenergy Production Systems Using Lifecycle Assessment*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
41. Larsson, B. 2009. Kundens uppfattade värde av svenska sågverksföretags arbete med CSR. *Customer perceived value of Swedish sawmill firms work with CSR*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
42. Raditya, D. A. 2009. *Case studies of Corporate Social Responsibility (CSR) in forest products companies - and customer's perspectives*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
43. Cano, V. F. 2009. *Determination of Moisture Content in Pine Wood Chips*. Bachelor Thesis. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
44. Arvidsson, N. 2009. Argument för prissättning av skogsfastigheter. *Arguments for pricing of forest estates*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
45. Stjernberg, P. 2009. Det hyggesfria skogsbruket vid Ytringe – vad tycker allmänheten? *Continuous cover forestry in Ytringe – what is the public opinion?* Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
46. Carlsson, R. 2009. *Fire impact in the wood quality and a fertilization experiment in Eucalyptus plantations in Guangxi, southern China*. Brandinverkan på vedkvaliteten och tillväxten i ett gödselexperiment i Guangxi, södra Kina. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
47. Jerenius, O. 2010. Kundanalys av tryckpappersförbrukare i Finland. *Customer analysis of paper printers in Finland*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
48. Hansson, P. 2010. Orsaker till skillnaden mellan beräknad och inmätt volym grot. *Reasons for differences between calculated and scaled volumes of tops and branches*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala

49. Eriksson, A. 2010. *Carbon Offset Management - Worth considering when investing for reforestation CDM*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
50. Fallgren, G. 2010. På vilka grunder valdes limträleverantören? – En studie om hur Setra bör utveckla sitt framtida erbjudande. *What was the reason for the choice of glulam deliverer? -A studie of proposed future offering of Setra*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
51. Ryno, O. 2010. Investeringskalkyl för förbättrat värdeutbyte av furu vid Krylbo sågverk. *Investment Calculation to Enhance the Value of Pine at Krylbo Sawmill*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
52. Nilsson, J. 2010. Marknadsundersökning av färdigkapade produkter. *Market investigation of pre cut lengths*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
53. Mörner, H. 2010. Kundkrav på biobränsle. *Customer Demands for Bio-fuel*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
54. Sunesdotter, E. 2010. Affärsrelationers påverkan på Kinnarps tillgång på FSC-certifierad råvara. *Business Relations Influence on Kinnarps' Supply of FSC Certified Material*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
55. Bengtsson, W. 2010. Skogsfastighetsmarknaden, 2005-2009, i södra Sverige efter stormarna. *The market for private owned forest estates, 2005-2009, in the south of Sweden after the storms*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
56. Hansson, E. 2010. Metoder för att minska kapitalbindningen i Stora Enso Bioenergis terminallager. *Methods to reduce capital tied up in Stora Enso Bioenergy terminal stocks*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
57. Johansson, A. 2010. Skogsallmänningars syn på deras bankrelationer. *The commons view on their bank relations*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
58. Holst, M. 2010. Potential för ökad specialanpassning av trävaror till byggföretag – nya möjligheter för träleverantörer? *Potential for greater customization of the timber to the construction company – new opportunities for wood suppliers?* Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
59. Ranudd, P. 2010. Optimering av råvaruflöden för Setra. *Optimizing Wood Supply for Setra*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
60. Lindell, E. 2010. Rekreation och Natura 2000 – målkonflikter mellan besökare och naturvård i Stendörrens naturreservat. *Recreation in Natura 2000 protected areas – visitor and conservation conflicts*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
61. Coletti Pettersson, S. 2010. Konkurrentanalys för Setragroup AB, Skutskär. *Competitive analysis of Setragroup AB, Skutskär*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
62. Steiner, C. 2010. Kostnader vid investering i flisaggregat och tillverkning av pellets – En komparativ studie. *Expenses on investment in wood chipper and production of pellets – A comparative study*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
63. Bergström, G. 2010. Bygghandelns inköpsstrategi för träprodukter och framtida efterfrågan på produkter och tjänster. *Supply strategy for builders merchants and future demands for products and services*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
64. Fuente Tomai, P. 2010. *Analysis of the Natura 2000 Networks in Sweden and Spain*. Bachelor Thesis. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
65. Hamilton, C-F. 2011. Hur kan man öka gallringen hos privata skogsägare? En kvalitativ intervjustudie. *How to increase the thinning at private forest owners? A qualitative questionnaire*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
66. Lind, E. 2011. Nya skogsbaserade material – Från Labb till Marknad. *New wood based materials – From Lab to Market*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
67. Hulusjö, D. 2011. Förstudie om e-handel vid Stora Enso Packaging AB. *Pilot study on e-commerce at Stora Enso Packaging AB*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
68. Karlsson, A. 2011. Produktionsekonomi i ett lövsågverk. *Production economy in a hardwood sawmill*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
69. Bränngård, M. 2011. En konkurrensanalys av SCA Timbers position på den norska bygghandelsmarknaden. *A competitive analyze of SCA Timbers position in the Norwegian builders merchant market*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
70. Carlsson, G. 2011. Analysverktyget Stockluckan – fast eller rörlig postning? *Fixed or variable tuning in sawmills? – an analysis model*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
71. Olsson, A. 2011. Key Account Management – hur ett sågverksföretag kan hantera sina nyckelkunder. *Key Account Management – how a sawmill company can handle their key customers*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala

72. Andersson, J. 2011. Investeringsbeslut för kraftvärmeproduktion i skogsindustrin. *Investment decisions for CHP production in The Swedish Forest Industry*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
73. Bexell, R. 2011. Hög fyllnadsgrad i timmerlagret – En fallstudie av Holmen Timbers sågverk i Braviken. *High filling degree in the timber yard – A case study of Holmen Timber's sawmill in Braviken*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
74. Bohlin, M. 2011. Ekonomisk utvärdering av ett grantimmersortiment vid Bergkvist Insjön. *Economic evaluation of one spruce timber assortment at Bergkvist Insjön*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
75. Enqvist, I. 2011. Psykosocial arbetsmiljö och riskbedömning vid organisationsförändring på Stora Enso Skutskär. *Psychosocial work environment and risk assessment prior to organizational change at Stora Enso Skutskär*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
76. Nylinder, H. 2011. Design av produktkalkyl för vidareförädlade trävaror. *Product Calculation Design For Planed Wood Products*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
77. Holmström, K. 2011. Viskosmassa – framtid eller fluga. *Viscose pulp – fad or future*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
78. Holmgren, R. 2011. Norra Skogsägarnas position som trävaruleverantör – en marknadsstudie mot bygghandeln i Sverige och Norge. *Norra Skogsägarnas position as a wood-product supplier – A market investigation towards the builder-merchant segment in Sweden and Norway*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
79. Carlsson, A. 2011. Utvärdering och analys av drivningsentreprenörer utifrån offentlig ekonomisk information. *Evaluation and analysis of harvesting contractors on the basis of public financial information*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
80. Karlsson, A. 2011. Förutsättningar för betalningsgrundande skördarmätning hos Derome Skog AB. *Possibilities for using harvester measurement as a basis for payment at Derome Skog AB*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
81. Jonsson, M. 2011. Analys av flödesekonomi - Effektivitet och kostnadsutfall i Sveaskogs verksamhet med skogsbränsle. *Analysis of the Supply Chain Management - Efficiency and cost outcomes of the business of forest fuel in Sveaskog*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
82. Olsson, J. 2011. Svensk fartygsimport av fasta trädbaserade biobränslen – en explorativ studie. *Swedish import of solid wood-based biofuels – an exploratory study*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
83. Ols, C. 2011. *Retention of stumps on wet ground at stump-harvest and its effects on saproxylic insects*. Bevarande av stubbar vid stubbrytning på våt mark och dess inverkan på vedlevande insekter. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
84. Börjegren, M. 2011. Utvärdering av framtida mätmetoder. *Evaluation of future wood measurement methods*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
85. Engström, L. 2011. Marknadsundersökning för högvärdiga produkter ur klenkubb. *Market survey for high-value products from thin sawn timber*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
86. Thorn-Andersen, B. 2012. Nuanskaffningskostnad för Jämtkrafts fjärrvärmeanläggningar. *Today-acquisition-cost for the district heating facilities of Jämtkraft*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
87. Norlin, A. 2012. Skogsägarföreningarnas utveckling efter krisen i slutet på 1970-talet – en analys av förändringar och trender. *The development of forest owners association's in Sweden after the crisis in the late 1970s – an analysis of changes and trends*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
88. Johansson, E. 2012. Skogsbränslebalansen i Mälardalsområdet – Kraftvärmeverkens syn på råvaruförsörjningen 2010-2015. *The balance of wood fuel in the region of Mälardalen – The CHP plants view of the raw material supply 2010-2015*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
89. Biruk, K. H. 2012. *The Contribution of Eucalyptus Woodlots to the Livelihoods of Small Scale Farmers in Tropical and Subtropical Countries with Special Reference to the Ethiopian Highlands*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
90. Otuba, M. 2012. *Alternative management regimes of Eucalyptus: Policy and sustainability issues of smallholder eucalyptus woodlots in the tropics and sub-tropics*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
91. Edgren, J. 2012. *Sawn softwood in Egypt – A market study*. En marknadsundersökning av den Egyptiska barrträmarknaden. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
92. Kling, K. 2012. *Analysis of eucalyptus plantations on the Iberian Peninsula*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
93. Heikkinen, H. 2012. Mätning av sorteringsdiameter för talltimmer vid Kastets sågverk. *Measurement of sorting diameter for pine logs at Kastet Sawmill*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala

94. Munthe-Kaas, O. S. 2012. Markedsanalyse av skogsforsikring i Sverige og Finland. *Market analysis of forest insurance in Sweden and Finland*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
95. Dietrichson, J. 2012. Specialsortiment på den svenska rundvirkesmarknaden – En kartläggning av virkeshandel och -mätning. *Special assortments on the Swedish round wood market – A survey of wood trade and measuring*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
96. Holmquist, V. 2012. Timmerlängder till Iggesunds sågverk. *Timber lengths for Iggesund sawmill*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
97. Wallin, I. 2012. *Bioenergy from the forest – a source of conflict between forestry and nature conservation? – an analysis of key actor's positions in Sweden*. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
98. Ederyd, M. 2012. Användning av avverkningslikvider bland svenska enskilda skogsägare. *Use of harvesting payments among Swedish small-scale forest owners*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
99. Högberg, J. 2012. Vad påverkar marknadsvärdet på en skogsfastighet? - En statistisk analys av markvärdet. *Determinants of the market value of forest estates. - A statistical analysis of the land value*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
100. Sääf, M. 2012. Förvaltning av offentliga skogsfastigheter – Strategier och handlingsplaner. *Management of Municipal Forests – Strategies and action plans*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
101. Carlsson, S. 2012. Faktorer som påverkar skogsfastigheters pris. *Factors affecting the price of forest estates*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
102. Ek, S. 2012. FSC-Fairtrade certifierade trävaror – en marknadsundersökning av två byggvaruhandlare och deras kunder. *FSC-Fairtrade labeled wood products – a market investigation of two builders' merchants, their business customers and consumers*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
103. Bengtsson, P. 2012. Rätt pris för timmerråvaran – en kalkylmodell för Moelven Vänerply AB. *Right price for raw material – a calculation model for Moelven Vänerply AB*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
104. Hedlund Johansson, L. 2012. Betalningsplaner vid virkesköp – förutsättningar, möjligheter och risker. *Payment plans when purchasing lumber – prerequisites, possibilities and risks*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
105. Johansson, A. 2012. *Export of wood pellets from British Columbia – a study about the production environment and international competitiveness of wood pellets from British Columbia*. Träpelletsexport från British Columbia – en studie om förutsättningar för produktion och den internationella konkurrenskraften av träpellets från British Columbia. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
106. af Wählberg, G. 2012. Strategiska val för Trivselhus, en fallstudie. *Strategic choices for Trivselhus, a case study*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
107. Norlén, M. 2012. Utvärdering av nya affärsmråden för Luna – en analys av hortikulturindustrin inom EU. *Assessment of new market opportunities for Luna – an analysis of the horticulture industry in the EU*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
108. Pilo, B. 2012. Produktion och beståndsstruktur i fullskiktad skog skött med blädningbruk. *Production and Stand Structure in Uneven-Aged Forests managed by the Selection System*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
109. Elmkvist, E. 2012. Den ekonomiska konsekvensen av ett effektiviseringsprojekt – fallet förbättrad timmersortering med hjälp av röntgen och 3D-mätning. *The economic consequences of an efficiency project - the case of improved log sorting using X-ray and 3D scanning*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
110. Pihl, F. 2013. Beslutsunderlag för besökarundersökningar - En förstudie av Upplandsstiftelsens naturområden. *Decision Basis for Visitor Monitoring – A pre-study of Upplandsstiftelsen's nature sites*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
111. Hulusjö, D. 2013. *A value chain analysis for timber in four East African countries – an exploratory case study*. En värdekedjeanalys av virke i fyra Östafrikanska länder – en explorativ fallstudie. Bachelor Thesis. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
112. Ringborg, N. 2013. Likviditetsanalys av belånade skogsfastigheter. *Liquidity analysis of leveraged forest properties*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
113. Johnsson, S. 2013. Potential för pannvedsförsäljning i Nederländerna - en marknadsundersökning. *Potential to sell firewood in the Netherlands – a market research*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
114. Nielsen, C. 2013. Innovationsprocessen: Från förnyelsebart material till produkt. *The innovation process: From renewable material to product*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
115. Färdeman, D. 2013. Förutsättningar för en lyckad lansering av "Modultrall"- En studie av konsumenter, små byggföretag och bygghandeln. *Prerequisites for a successful launch of Modular Decking - A study of consumers, small building firms and builders merchants firms*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala

116. af Ekenstam, C. 2013. Produktionsplanering – fallstudie av sågverksplanering, kontroll och hantering. *Production – case study of sawmill Planning Control and Management*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
117. Sundby, J. 2013. Affärsrådgivning till privatskogsägare – en marknadsundersökning. *Business consultation for non-industry private forest owners – a market survey*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
118. Nylund, O. 2013. Skogsbränslekedjan och behov av avtalsmallar för skogsbränsleentreprenad. *Forest fuel chain and the need for agreement templates in the forest fuel industry*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
119. Hoflund, P. 2013. Sågklassläggning vid Krylbo såg – En studie med syfte att öka sågutbytet. *Saw class distribution at Krylbo sawmill - a study with the aim to increase the yield*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
120. Snögren, J. 2013. Kundportföljen i praktiken – en fallstudie av Orsa Lamellträ AB. *Customer portfolio in practice – a case study of Orsa Lamellträ AB*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
121. Backman, E. 2013. Förutsättningar vid köp av en skogsfastighet – en analys av olika köparens kassaflöde vid ett fastighetsförvärv. *Conditions in an acquisition of a forest estate – an analysis of different buyers cash flow in a forest estate acquisition*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
122. Jacobson Thalén, C. 2013. Påverkan av e-handelns framtida utveckling på pappersförpackningsbranschen. *The future impact on the paper packaging industry from online sales*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
123. Johansson, S. 2013. Flödesstyrning av biobränsle till kraftvärmeverk – En fallstudie av Ryaverket. *Suggestions for a more efficient flow of biofuel to Rya Works (Borås Energi och Miljö AB)*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
124. von Ehrenheim, L. 2013. *Product Development Processes in the Nordic Paper Packaging Companies: An assessment of complex processes*. Produktutvecklingsprocesser i de nordiska pappersförpackningsföretagen: En analys av komplexa processer. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
125. Magnusson, D. 2013. Investeringsbedömning för AB Karl Hedins Sågverk i Krylbo. *Evaluation of an investment at AB Karl Hedin's sawmill in Krylbo*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
126. Fernández-Cano, V. 2013. *Epoxidised linseed oil as hydrophobic substance for wood protection - technology of treatment and properties of modified wood*. Epoxidiserad linolja som hydrofob substans för träskydd - teknologi för behandling och egenskaper av modifierat trä. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
127. Lönnqvist, W. 2013. Analys av värdeoptimeringen i justerverket – Rörvik Timber. *Analysis of Value optimization in the final grading – Rörvik Timber*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
128. Pettersson, T. 2013. Rätt val av timmerråvara – kan lönsamheten förbättras med en djupare kunskap om timrets ursprung? *The right choice of saw logs – is it possible to increase profitability with a deeper knowledge about the saw logs' origin?* Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
129. Schotte, P. 2013. Effekterna av en ny råvara och en ny produktmix i en komponentfabrik. *Effects of a new raw material and a new productmix in a component factory*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
130. Thiger, E. 2014. Produktutveckling utifrån nya kundinsikter. *Product development based on new customer insights*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
131. Olsson, M. 2014. Flytande sågklassläggning på Iggesunds sågverk. *Flexible sorting of logs at Iggesund sawmill*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
132. Eriksson, F. 2014. Privata skogsägares betalningsvilja för skogsförvaltning. *Non-industrial private forest owners' willingness to pay for forest administration*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
133. Hansson, J. 2014. Marknadsanalys av douglasgran (*Pseudotsuga menziesii* [Mirb.] Franco) i Sverige, Danmark och norra Tyskland. *Market analysis of douglas fir (Pseudotsuga menziesii [Mirb.] Franco) in Sweden, Denmark and northern Germany*.
134. Magnusson, W. 2014. *Non-state actors' role in the EU forest policy making – A study of Swedish actors and the Timber Regulation negotiations*. Icke statliga aktörers roll i EU:s skogspolicy – En studie av svenska aktörer i förhandlingarna om timmerförordningen. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
135. Berglund, M. 2014. Logistisk optimering av timmerplan – En fallstudie av Kåge såg. *Logistical optimization of the timber yard – A case study of Kåge såg*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
136. Ahlbäck, C.H. 2014. Skattemässiga aspekter på generationsskiftet av skogsfastigheter. *Fiscal aspects of ownership succession within forest properties*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
137. Wretemark, A. 2014. Skogsfastigheters totala produktionsförmåga som förklarande variabel vid prissättning. *Forest estate timber producing capability as explainable variable for pricing*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala

138. Friberg, G. 2014. En analysmetod för att optimera skotning mot minimerad körsträcka och minimerad påverkan på mark och vatten. *A method to optimize forwarding towards minimized driving distance and minimized effect on soil and water*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
139. Wetterberg, E. 2014. Spridning av innovationer på en konkurrensutsatt marknad. *Diffusion of Innovation in a Competitive Market*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
140. Zander, E. 2014. Bedömning av nya användningsområden för sågade varor till olika typer av emballageprodukter. *Assessment of new packaging product applications for sawn wood*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
141. Johansson, J. 2014. *Assessment of customers' value-perceptions' of suppliers' European pulp offerings*. Bedömning av Europeiska massakunders värdeuppfattningar kring massaproducenters erbjudanden. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
142. Odlander, F. 2014. Att upprätta ett konsignationslager – en best practice. *Establishing a consignment stock – a best practice*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
143. Levin, S. 2014. *The French market and customers' perceptions of Nordic softwood offerings*. Den franska marknaden och kundernas uppfattning om erbjudandet av nordiska sågade trävaror. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
144. Larsson, J. 2014. *Market analysis for glulam within the Swedish construction sector*. Marknadsanalys för limträ inom den svenska byggbranschen. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
145. Eklund, J. 2014. *The Swedish Forest Industries' View on the Future Market Potential of Nanocellulose*. Den svenska skogsindustrins syn på nanocellulosans framtida marknadspotential. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
146. Berglund, E. 2014. *Forest and water governance in Sweden*. Styrning av skog och vatten i Sverige. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
147. Anderzén, E. 2014. Svenska modebranschens efterfrågan av en svensktillverkad cellulosebaserad textil. *The Swedish fashion industry's demand for Swedish-made cellulose-based textiles*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
148. Gemmel, A. 2014. *The state of the Latvian wood pellet industry: A study on production conditions and international competitiveness*. Träpelletsindustrin i Lettland: En studie i produktionsförhållanden och internationell konkurrenskraft. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
149. Thorning, A. 2014. Drivkrafter och barriärer för FSC-certifiering inom försörjningskedjan till miljöcertifierade byggnader. *Drivers and barriers for FSC certification within the supply chain for environmentally certified buildings*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
150. Kvick, L. 2014. Cellulosebaserade textilier - en kartläggning av förädlingskedjan och utvecklingsprojekt. *Cellulose based textiles - a mapping of the supply chain and development projects*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
151. Ahlgren, A. 2014. *A Swedish national forest programme – participation and international agreements*. Ett svenskt skogsprogram – deltagande och internationella överenskommelser. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
152. Ingmar, E. 2015. *An assessment of public procurement of timber buildings – a multi-level perspective of change dynamics within the Swedish construction sector*. En analys av offentliga aktörer och flervåningshus i trä – ett socio-tekniskt perspektiv på djupgående strukturella förändringar inom den svenska byggsektorn. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
153. Widenfalk, T. 2015. Kartläggning och analys av utfrakter vid NWP AB. *Mapping and analysis of transport of sawn good at NWP AB*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
154. Bolmgren, A. 2015. Hur arbetar lönsamma skogsmaskinentreprenörer i Götaland? *How do profitable forest contractors work in Götaland?* Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
155. Knutsson, B. 2015. Ägarkategoriens och andra faktorer inverkan på skogsfastigheters pris vid försäljning. *The effect of ownership and other factors effect on forest property's price at the moment of sale*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
156. Röhfors, G. 2015. Däckutrustningens påverkan på miljö och driftsekonomi vid rundvirkestransport. *The tire equipment's effect on environment and operating costs when log hauling*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
157. Matsson, K. 2015. *The impact of the EU Timber Regulation on the Bosnia and Herzegovinian export of processed wood*. Effekterna av EU:s förordning om timmer på exporten av träprodukter från Bosnien och Herzegovina. Department of Forest Products, SLU, Uppsala
158. Wickberg, H. 2015. Kortare timmer till sågen, en fallstudie om sänkt stötmån. *Shorter timber to the sawmill, a case study on reduced trim allowance*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala

159. Gräns, A. 2015. Konstruktörens syn på trä som konstruktionsmaterial - Utbildning och information. *Wood as a construction material from the structural engineer's point of view - Education and information*. Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala
160. Sydh Göransson, M. 2015. Skogsindustrins roll i bioekonomin – Vad tänker riksdagspolitikerna? *The forest industry's role in the bioeconomy – What do Swedish MPs think of it?* Institutionen för skogens produkter, SLU, Uppsala

Distribution
Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för skogens produkter
Department of Forest Products
Box 7008
SE-750 07 Uppsala, Sweden
Tfn. +46 (0) 18 67 10 00
Fax: +46 (0) 18 67 34 90
E-mail: sprod@slu.se